

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A kvóta a szabadelvű pártban.

Budapest, december 3.

Akkora érdeklődéssel régen nem néztek pártértekezlet elé, mint a milyen a szabadelvű párt mai konferenciáját megelőzte. Hetek óta kombinációk, találgatások egész serege röpöködött a levegőben, s a kalandos híresztelések kedvelői igazán változatos csemegében gyönyörködhetek napról-napra. Most ezek a találgatások szétfeszültek, a kombinációk, merész reménykedések semmivé lettek. Ellenben teljesült azoknak a nyugodt várakozása, akik a helyzet alapos ismeretével, meg voltak győződve előre is arról, hogy a parlament többsége feladatahoz mért komolysággal, nyugodtan és egységesen le fog számolni azzal a kötelelességgel, melyet a viszonyok megszabtak. A mai pártértekezlet nemcsak igazolta ezeket a várakozásokat, hanem olyan impozáns manifesztáció volt, hogy még sokkal fényesebben, sokkal melegebben, sokkal intenzívebben nyilatkozott meg benne a párt erős egysége, egybeforrttsága, mint várni lehetett.

Kiemelkedő momentuma volt az értekezletnek gróf Apponyi Albert felszólalása, melylyel határozottan, férfias nyíltsággal foglalt állást a kvótajavaslat mellett és meggyőző erővel tárta fel azokat az okokat, melyek ezt az állásfoglalását igazolják. A felszólalás alatt és utána is őszinte, meleg éljenzés hangzott fel minden oldalról és ez az ováció jelezte a párt régi és új elemei között való együttérzés megerősödését. És Széll Kálmán miniszterelnök, aki nyomban Apponyi után felszólalt, joggal utalhatott arra, hogy megvalósult az ő reménye, amelylyel missziójára vállalkozott, mert a szabadelvűpárt ma egy tömör, egy-

séges tábor, olyan, a milyenné a fuzióval formálni akarták azok, akiknek létrehozatalában részük volt. Hogy ez így van s hogy a nemzeti párt beolvadásával a többség nemcsak számban lett erősebb, azt ékesen bizonyították az értekezleten felhangzott többi felszólalások s az egész értekezlet hangulata is. Horánszky Nándor a maga külön álláspontját, amely szerint a kvóta felemelését, mint az ellene folytatott akció volt vezetője, nem támogathatja, olyan lojalitással vette tudomásul a párt, amilyen lojalisan vallotta viszont Horánszky az erkölcsi szolidaritást Apponyinak és többi volt ellenzéki bajtársainak állásfoglalásával. És mikor Pulszky Ágost, aki maga már eredetileg is híve volt a kvóta felemelésének, azt javasolta, hogy a párt olyan régi tagjainak, akik előbb a kvótaemelés ellen nyilatkoztak, legyen szabad a szavazástól tartózkodniok: Ivánka Oszkár siettel kijelenteni — és csatlakozott hozzá Szentiványi Árpád, a nemzeti párt volt alelnöke is — hogy ők viszont ebből a jogból nem kérnek. Szavazni fognak a megváltozott viszonyok parancsa folytán, nyíltan, férfiasan, nem félve a számadástól, melylyel választóiknak tartoznak.

Ezek a férfias nyilatkozatok és az a meleg szimpátia, amelylyel ezeket a párt régebbi elemei fogadták, és az a nyugtalan-ság, melyet Pulszky felszólalása a párt régi tagjai közt is keltett, meggyőzhetek mindenkit arról, hogy Széll Kálmán reménye igazán valóra vált; a párt belső összeforradása gyorsan haladt előre, s a mai konferencián befejeződött. Ez a pártértekezlet igazán azzal vált emlékeztetéssé, hogy a régi és új szabadelvűpárt teljes elválaszthatatlan, törhetetlen egysége minden kétséget lerontó módon jelentkezett. A kvótajavaslat elfogadását formászerint párt-

kérdéssé nem tették. De ez a párt tömöt sorokban, egységesen fog sorakozni a javaslat köré, a kormány köré, amely ezzel a javaslatl a helyzet likvidálásának nehéz kötelelességét végzi el.

*

A szabadelvűpárt értekezletéről a következő tudósítást kaptuk:

Az országgyűlési szabadelvű párt ma tárgyalta báró Podmaniczky Frigyes elnöklete alatt a kvótatörvényjavaslatot, amelyet Neményi Ambrus előadó tüzetes indoklással ajánlott elfogadásra.

Az élénk helyesléssel találkozott előadói beszéd után gróf Apponyi Albert emelt szót.

Apponyi Albert:

A konkluzióra nézve, ugymond, egyetért az előadóval, megszavazza a törvényjavaslatot, sőt ha a helyzet úgy kívánja, fel is fog a Házban szólni a támogatására. (Hosszantartó élénk helyeslés.) Engedelmet kér azonban arra, hogy a maga egyéni jellegű indoklását is előterjeszthesse. Minden alkalommal, még választói előtt is ellene nyilatkozott mindennemű kvótaemelésnek. S ha mégis és annak dacára, hogy meggyőződése szerint a két állam erőviszonyai nem okoják meg a kvóta-emelést, hozzájárul a javaslat-hoz, tartozik politikai reputációjának avval, hogy ennek okait kifejtse.

A kérdés korábbi stádiumaiban nem hajlott meg a politikai szükség előtt, mely a bizottságot már akkor némi töredékkal való emelésre hajlandóvá tette; mert az volt a nézete, hogy az eddigi kvótának a fenntartása is elégséges lett volna. Hogy ez nem bizonyult lehetségesnek, oka az volt, hogy míg Ausztriában minden tényező teljes egyértelműséggel foglalt állást a kvóta némi emelése mellett, nálunk nem volt meg az egyértelműség és maga az akkori kormány sem utasította az emelést föltétlenül vissza, s a nemzet akarata sem nyilvánult meg egész erőteljességgel. Ilyen körülmények közt el kellett vesztünk a csatát. Az akkori pozíció visszahódítására hiábavaló lenne most már minden kísérlet, minden emberi számítás szerint a korona döntésétől sem

REGÉNY.

Öreg asszony nem vén asszony.

(2) — REGÉNY. —

Írta: GEROLAMO ROVETTA.

Szívében az anyai szeretettel bizonyos felsőbb tiszteletet egyesített, melyet fiával szemben, ki az Aribertik utolsó sarja volt, tanusított és meg volt győződve róla, hogy csak köteletségét teljesíti, ha fiát úgy kiszolgálja, mintha cselédje volna.

Eutichiano gróf meghalt, mikor a fia még négy éves sem volt. Az özvegy és a gyermek számára nem maradt egyéb, mint a nagyon esekély nyugdíj, a ruhanemű és négy szoba butor. Az özvegy mindjárt azon kezdte, hogy a szobákból kettőt kiadott és így kissé javított a helyzetükön. Ursolina anyó kihozta magát; sajnalta magát a legkisebb falatot is és ezt is, mint minden egyébét csak azért, hogy Prandinonak semmiben sem legyen hiánya. Ő maga csak egy kis szeletke polentát evett reggelire, néha még azt sem, de mire a kis fiu az iskolából hazajött, mindig került egy-egy izes falat a kosárából, hogy a gyerekeknek legyen uzsonnája. Ursolina asszony emberemlékezet óta egy tiszta, csinos, kockás kantonruháskába járt, mely azonban annyira tele volt foltokkal, hogy valóságos mozaik-táblának látszott; ellenben Prandino öltözte ujdonaúj, fehéreneműje finom és eszímája fényes és csikorgós volt. Amikor közeledett az idő, hogy Eriprando grófnak pályát kellett választani, a jó asszony érezte, hogy szíve összeszorul; minthogy egyszersmind belátta, hogy a semmiből megélni nem lehet, elhatározta, hogy ügyvéd legyen.

Tanítottatta a fiát — és csak a jó isten

tudja honnét, mennyi nélkülözés és mily áldozatok árán látta őt el az egyetemen. Amikor végre doktor juris lett, Prandino maga is érezte, hogy a doktor tisztsége dacára csak irnok lehet majd valamely irodában, mert hivatásához semmiféle tehetséget sem érzett magában.

Amikor mindinkább belátta szükségét, hogy valamit keressen, elhatározta, a keserű kelyhet kiinni, és a vasúthoz folyamodott állásért. Abban az időben, amikor mi megismerkedünk vele, már benyújtotta folyamodványát, a vizsgát sikeresen letele — de még mindig várta az állást, melyet ugyan ígértek neki, azonban még mindig késétt.

Ursolina anyó azért nem esett kétségbe. Bizonyos volt benne, hogy fia a nevével jó kariert fog csinálni, és képzeletében fia már sok rendjel lovagjaként és vasutizagzóként képében jelent meg előtte, de sohasem képzelte őt el jegyelárusítónak vagy áruszállítónak. Persze, ha az triberti rokonság segítségére vőle! — De Ursolina nem panaszkodott. A rokonok nem voltak nagyon előzékenyek a fiatal grót iránt, ez tény; de hiszen köztudomású dolog, hogy a rokonoknak ilyenkor nagyon rövid a lábuk, és az igazat megvallva, ők maguk sem nagyon jártak utánok. Különbösen is sokkal jobb asszony volt, semhogy gyűlöletet, irigységet vagy keserűséget érzett volna valaki iránt: mindent a legnagyobb türelemmel viselt el és nemcsak elégedett, de egészen boldog volt, ha nyári délutánokon kiment a campo Marzo-ra, fekete selyem köpenyéjébe burkolva, Luciana kisasszony, egy vén leány társaságában, ki évek hosszú sora óta két szobát birt tőle bérbé, és a mellettök elrobogó legelegánsabb fogatokra mutatva, mondhatta: az a hölgy ott ez és az a marquise, Eriprandonak második unokatestvére, az az ur ott ilyen vagy olyan gróf, Eriprando harmadik unokafivére; — ott jön Rago hereg, Eriprando egyik

unokatestvére sógorának a fivére. — Így magyarázgatott az egész seta alatt és a következő vasárnapon ujra kezdte és a világot sem felejtett volna ki egyetlen egy személyt sem. Mikor aztán a campo Marzói kirándulásból hazatért, egészen boldog volt. Szobácskája sokkal nagyobbak tetszett, szekrényei sokkal fényesebbnek, pamlaga sokkal lágyabbnak és este az a darabka száraz polentája jobban ízlett neki, mint a marcipán.

Ursolina anyó ezen az estén is folytatta munkáját és Eriprando gróf, bármennyire szerette is őt, nem nagyon bántódott, látva anyját annyit fáradni miatta. Barátunk el volt kissé kényeztetve, hozzá volt szokva, hogy kiszolgálják és aztán könnyen meg lehet a lelkiismeretet nyugtatni, ha az ember elgondolja, hogy sem érne a beszéd semmit, mert nem hallgatna reám.

Nem szót telát többet és maga is foglalkozás után nézett. Legelőször is levetette a fekete kabátját, az egyik kezével fölemelte, a másikkal pedig kivette a kabátzsebéből szivartárcáját, az ezüst grófi koronával ékesített fekete bőr pénztárcáját, Navaredo grófné ajándékát, egy finom, a sarkokban himzett batizst zsebkendőt, Ursolina asszony művét, és egy pár sötét keztyűt. Ezeket a tárgyakat szépen rendben elhelyezte az asztalon, és azután a kabát kitisztításához fogott.

Elisa grófné rizsperrel szokta elrejteti a fehér szalakat, melyek merészen kezdtek mutatkozni sűrű szőke hajában, és ezért a gróf az ilyen együttlét után egész fehér volt a hajportól. Mialatt ma is a kefével kezdte eltávolítani az édes nyomokat, a rizsper opoponax illata felhőként fogta körül és lelkében emlékeket ébresztett, melyek a szegényes szobácskán tul, egészen az „öt perc”-es pamlagig varázsolták.

(Folytatása következik.)

várhatnánk kedvezőbb eredményt. Különbben is ez a döntés nem megoldás, hanem csak elodázás lenne, nekünk pedig állandó jellegű és olyan megoldásra van szükségünk, amely véget vessen az Ausztriával való áldatlan közgazdasági harcoknak. E helyzetnek véget kell vetni: ez az, ami megindokolja a 3%-os emelést. Amíg szükséges békére kilátás van, ő nem ajánlhatja a nemzetnek a va-banque politikáját.

A kiegyezést nem ugyan ideális, de elfogadható alapként tartja a tisztességes békekötésre avval a két korrekívummal, hogy a vámtarifák átalakítására támogatást nyertünk, s hogy az idegen kereskedelmi szerződéseket leáratva összeesik a vámszövetség lejáratával. A másik indoka az, hogy tőle telhetőleg támogatni akarja azt a kormányt, amelynek programjában s összes felfogásaiban szóló a maga régi programjának a megvalósítását látja. Ez okokból nemcsak szabad, de kell is hozzájárulnia a törvényjavaslathoz. (Hosszantartó zajos helyeslés.)

Szóll Kálmán miniszterelnök:

A pártok egy nagyfontosságú kérdés felett kell dönteni, hogy hosszas, ádáz, a szenvedélyek felkorbácsolásával járó küzdelemnek a befejezése. Az a kérdés, helyes-e, megfelelő-e az ország érdekében s a mérvadó kötelek tekintetében ez a megoldás. Nem bocsátjuk a részletek bővebb taglalására: a bizottsági tárgyalásokból különben is ismerik a nézeteit. Egyet azonban mégis ki kell jelentenie meggyőződésének egész melegevel: hogy ez a megoldás az adott viszonyok közt az ország jól felfogott érdekeinek megfelelő s hogy a kormány és a kvóta-bizottság, midőn ezért a felelősséget elvállalta, az ország érdekében járt el. Szóll is teljes erejével küzdött azért, hogy minél kisebb legyen a kvóta-emelés, bár eleitől fogva tisztában volt avval, hogy a kiegyezési ügyek egyetemének rendezése némi kvótaemelés nélkül alig lesz lehetséges. S midőn végre kilátás nyílt arra, hogy az alku oly alapon történjék meg, amely reánk nézve nem jár veszéllyel s a meggyezést lehetővé teszi, nem ragaszkodhattak tovább az eredeti merev állásponthoz s rá kellett lépniök az alku terére, ha akarták — pedig akarniök kellett, — hogy a Magyarország és Ausztria közt fennforgó nagy közgazdasági kérdések mindkét állam érdekében rendeztessenek.

Az utolsó tíz esztendő eredménye az eddigi számítási alapok szerint 34 százalékhöz közel álló kvótát hozott ki. Nem tagadja szóló, hogy a 34 százalékos tekintette véghatárnak, de amidőn arról volt szó, hogy parlamenti uton, tíz évre, állandó nyuzalom fejében oldassék meg a kérdés, nem könnyelműen, hanem lépésről lépésre küzdve azt a kérdést kellett maguk előtt felvetniök, vajjon fél százalék legyen-e akadály annak, hogy ez a kérdés a napirendről lekerüljön? Mert az iránt tisztában lehetett mindenki, hogy a békét csakis ily megoldás hozhatja meg. Ennek a szüksége és az a meggyőződés, hogy jobb alku ez időszert nem lehet kötni, arra indította a kormányt és a bizottságot, hogy az ország érdekében ezt a megállapodást elfogadják ajánlják. (Élénk helyeslés.) Csak rokonszenvét és elismerését fejezheti ki azon férfias felfogásért, amelyet gróf Apponyi az előadásából levont.

Egyet azonban mégis meg kell jegyeznie az ő előadására. Lehet elmélkedni és vitatkozni arról, vajjon volt-e veszített esata s az volt-e ennek oka, hogy a nemzetben nem volt erős ellenállás. Nézete szerint, ha az Ausztriában meggondolatlanul, könnyelműen megindított akció ellen nálunk is hasonló indult volna meg, még sokkal nehezebb lett volna a megoldás. Bármint legyen is, őt egyáltalán nem befolyásolta elhatározásában az, ami történt vagy nem történt. Nem azért vállalja el a felelősséget a törvényjavaslattól, ami a multból foly, hanem mert meggyőződése, hogy az ország érdekében jobb alku nem lehetett kötni. E meggyőződés nélkül semmi antecedencia nem bírhatta volna rá ezen előterjesztés benyújtására. (Élénk helyeslés.)

Nem végezheti be felszólalását a nélkül, hogy nem a maga személyére nézve, hanem az ország érdekében ószinte köszönetet ne mondjon ama párttagoknak, akik előbb a nemzeti párt tagjai voltak, hogy arra az eredményre jutottak, amelyet gróf Apponyi kifejtett. Csak megerősítették ezzel szolóban is azt a meggyőződést, hogy a mai helyzetben másként nem lehetett s nem is volt szabad eljárni. Ez a tény csak még inkább hozzá fog járulni ahhoz, hogy a párt régi és új tagjai mindinkább összeforrijanak ama nagy célok érdekében, amelyek alapján megalakultunk. Ez az érzés adja szóló ajkaira az elismerő szavakat azért az elhatározásukért, amely-

lyel nem a kormánynak, hanem az országnak tettek szolgálatot. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

Horánszky Nándor.

Nem bocsátjuk a kérdés érdemleges fejtegetésébe, csak egy nyilatkozatot tesz. Ismeretes az ő általa ebben a kérdésben kifejtett akció. Nézete ma sem változott meg, az tudniillik, hogy Magyarország erőviszonyaihoz képest magas az a kvóta, amelyet most 3%-kal felemlenek. Figyelembe kell azonban venni az ebbe belejárás politikai szempontokat, hogy az alku elvetése esetében nagy és kártékony zavarok keletkezzenek s hogy ez maga után vonná annak a kormánynak bukását, amelynek programja alapján ő a pártba lépett. E kijelentése szolgáljon annak bizonyosságául, hogy ő azokkal, akik hozzájárulnak e javaslathoz, erkölcsi és etikai szolidaritásban van. Előbbeni exponált működéséből azonban bizonyos obligó származik, amely arra indítja, hogy méltányolva, esetleg a Házban ki is fejte azokat a szempontokat, melyek logikailag a törvényjavaslattal elfogadására indítanak, kijelentse, hogy a törvényjavaslattal nem szavazza meg, de ellene a Házban nem fog szavazni.

A régi és új tagok.

Pulszky Ágost: Azok részéről, kik azt vallották, hogy a kvótaemelés szükségszerűleg beáll, köszönetet mond Apponyi grófnak férfias kijelentéséért. Kifejezi egyébként azt a meggyőződését, hogy a párt azoktól, akik közszereplésükben ellenkező véleményeknek adtak kifejezést, sohasé követelte meggyőződésük feloldozását s elégnek tartja azt, ha tartózkodnak a szavazástól.

Ivánka Oszkár: Kijelenti, hogy nem kér abból a jogból, hogy magát abszontálhassa. Ő is jogosulatlanul tartja ezt a kvótaemelést, de a politikai szempontok, melyeket gróf Apponyi kifejtett, arra kényszerítik, hogy a törvényjavaslattal megszavazza. Olyat soha sem követ el, ami a miniszterelnöknek, aki a jog, törvény és igazság megvalósítására vállalkozott, gyöngtlené, esetleg lehetetlenné tenné az állását.

Szentiványi Árpád: Szavazatának megokolása céljából szólal fel. Mindig a kvóta-emelés ellen nyilatkozott, s ha most az Apponyi gróf által kifejtett állásponthoz csatlakozik, ezt meg kell okolnia. Ugy tudja, hogy előbb nagyobb kvóta volt kilátásba helyezve. Érdeme e kormánynak, hogy abból egy részt le tudott alkudni. Azt, amit Pulszky koncedált, nem hajlandó megtenni. Bizalommal vesztetik a Szóll-kormányt iránt s elfogadja a törvényjavaslattal.

Meltai Ferenc: Már választói előtt kijelentette, hogy a kvótaemelés kikérülni nem lehet. Nem tartozik tehát azok közé, akik azt jogosulatlanul mondják; nem is hiszi, hogy a párt nagy többsége ezen az állásponton volna. Ellenkezőleg, ő csak elismerést mondhat a kormánynak és a kvótabizottságnak azért az eljárásért, amelyet, népszerű áramlatokkal is szembevallva, e kérdésben tanusított.

Enyedi Lukács: Ő is melegen üdvözölte a bekövetkezett rendszerváltozást; állást foglalt azonban a kvótaemelés ellen is mindaddig, míg a vámközösség Ausztriával fennáll. E álláspontjánál fogva kijelenti, hogy nem szavaz a törvényjavaslattal ellen, de tartózkodni fog a szavazástól.

Demkő Pál: Pulszkyknak válaszolva azt mondja, hogy már kevésbé fontos javaslatok elfogadását is pártkérdésnek jelentették ki. Nézete szerint a párt minden tagjának, legfeljebb Horánszky kivételével, szavaznia kell, vagy pedig levonnia magatartásából a konzekvenciát. Ha volt bátorsága Apponyi grófnak, nekünk is követünk kell az ő példáját s pártkérdésé tennünk a javaslat elfogadását.

Ezek után a párt a törvényjavaslattal valóztatlanul elfogadta, mire az értekezlet véget ért.

BELFÖLD.

A szatmári szabadelvű párt szervezkedése.
Szatmárról táviratozzák: A szatmári szabadelvű párt ma közgyűlést tartott, mely imponáns bizalmi tüntetéssé vált dr. Chorin Ferenc országgyűlési képviselő mellett. Napirenden a pártszervezkedés kérdése és a tisztikar fölfrissítése volt, melyet a párt egyik elnökének, Doros Bálintnak elhalálózása és részben a volt nemzeti pártnak megszűnése, részben a szabadelvű pártok újabb elemekkel való gyarapodása tett szükségessé. Dél előtt tízenegy órakor nyitotta meg a pártnak elnöke, Antal Dániel a közgyűlést a Karóvi-náz szólló nagyteremben, mely ez alkalomra

egészen megtelt választókkal. Megválasztották elnöké Domahily Ferenc, Kovács Béla, Korányi János; alelnöké Antal Dániel, dr. Keresztzeghy Lajos, dr. Fejes István, dr. Kölyey Ferenc. A többi tiszviselők megválasztása után 25 tagra végrehajtó bizottságot választottak és ezt felhatalmazták, hogy a pártnak nagy választmányát 100 tagból 150 tagra egészítse ki. Dr. Kelemen Samu beszédet tartott, mely után a következő üdvözlő tviratot küldötték Chorin Ferenc országos képviselőnek:

Nagyságos Chorin Ferenc országgyűlési képviselőnek, Budapest. Szatmár-Németi város szabadelvű választópolgárai a mai napon tartott pártgyűlésről gyűléséből egyhangú lelkesedéssel üdvözlők Nagyságodat, az ország és város politikai életének kiváló harcosát és midőn büszkeséggel tekintenek vissza Nagyságodnak a multban kifejtett közhasznú tevékenységére, igaz szeretettel, nagybecsüléssel és változatlan bizalommal kísérik Nagyságodat jövő munkálkodásában is. A szabadelvű párt közgyűlésének megbízásából, Antal Dániel elnök.

A közgyűlés egyuttal, miután ez volt a Szóll Kálmán kormányra lépte után első közgyűlése, a szabadelvű pártnak a következő tvirati üdvözlést küldte el:

Nagyméltóságú Szóll Kálmán miniszterelnök urnak, Szatmár-Németi szab. kir. városának szabadelvű polgárai mai napon tartott szervezkedő gyűléséből üdvözlők Nagyméltóságodat, mint kormányelnököt és az országos szabadelvű párt vezérét. Nagyméltóságod súlyos bonyodalmakból vezette ki az országot a békés munka és haladás ösvényére. E párt minden tagja meg van arról győződve, hogy Nagyméltóságod türethetetlen erélyvel és államférfii bölcseséggel állt őrt az ország ógának határán és celtudatos fáradozással vivia ki hazánk javára mindazt, ami az adott viszonyok között elérhető. Kivanjunk Nagyméltóságodnak és vezetésé alatt álló kormánynak, hogy hazafias munkálkodásához adjon az ég hosszan kitartó erőt, hogy Nagyméltóságod magasztos elveit minden téren sikeresen megvalósíthassa.

Apponyi Albert nyílt levele.

Budapest, december 3.

A nemzeti párt volt vezére, gróf Apponyi Albert, ma jászberényi választóihoz nyílt levelet intézett azért, hogy megokolja a kvótakérdésben elfoglalt álláspontját. Apponyi ma is igazságatlannak tartja a kvótaemelést, de politikai szükségérl elfogadja a kvótabizottság javaslatát. Nagyérdékl fejtegetéseinek vezérmotívuma az, hogy a mai kinos helyzetet a Szóll-kormány nem teremtette, hanem örökölte és mérsézt neki támogatnia kell azt a politikai rendszert, amely a nemzeti párt programjának lényegét megvalósítja. Az egész levélben a férfias nyíltságnak, a képviselői kötelességtudásnak hangja vonul végig, amely nagyon alkalmas lelőhasztani azok harci kedvét, akik Apponyiék megválogzott álláspontjában hálás anyagot találnak a gunyos támadásokra. Apponyi nyílt levele egész terjedelmében így hangzik:

Nyílt levél Jászberény város polgáraihoz!

Tisztelt választóim, polgártársaim! Midőn engemet ezélt három évvel képviselői megbízással megtisztelték, programnyilatkozatomnak egyik tétele az volt, hogy Magyarország közönségi kvótájának fel-emelését a monarchia két állama anyagi erőviszonyai által indokoltnak nem tartom és így ahhoz szavazatommal nem fogok járulni.

Most pedig, midőn az országgyűlés a kvótabizottságnak azon javaslatát készült tárgyalni, mely szerint kvótánk 3%-kal felemeltetnék, bár változtatlanul azt hiszem, hogy e kvótaemelés az objektív igazság alapján nem indokolt és bár e meggyőződés időközben megjelent alapos tanulmányok, jelesen Horánszky Nándor és Földes Béla barátaim kimerítő dolgozatai által megerősítést nyert, mégis kénytelen vagyok elismerni, hogy a viszonyok fejlődése folytán a kvótabizottság javaslatának elfogadása politikai szükségé vált. Az eddigi kvóta fennartása olyan pozíció, melyet a nemzet — nem a mostani kormány hibájából — már elvesztett, melynek visszahódításáért tovább küzdve csak a még megvédendő és megtartandó pozíciókat veszélyeztetnénk.

Elvesztettük ezt a pozíciót, mert Ausztriában minden tényező, az egymást követő kormányok, az összes pártok, az egész sajtó, a közvélemény, az egész parlament és a választó közönség nemcsak egyértelműleg követelte a magyar kvóta felemelését, hanem azt a meggyőződés is tudta kelteni, hogy követelése mellett minden hatalmi eszközét mozgásba

Valódi tokaji aszu- és szomorodni boraim
Radó és Társa magyar borpince cégnél Budapest, V., Mérleg-uta 1, és annak főkjában VII., Erzsébet-körtut 56. kaphatók. Tisztelettel Lonszky Adolf ó-liszka bortermelő,

hozza; viszont nálunk az előbbi kormány az elvi ellenállást kezdettől fogva elejtette, a közvélemény sorakoztatását, a parlament megnyilatkozását gátolta, a kiegyezést megkötötte, tiltakozva bár a junktim ellen, de mégis olyan osztrák kormányval, mely a junktimot nyíltan hirdette, végre a választások előtt és azok alatt — burkoltan bár, de elég érthetően — a kvótásemelés mellett csinált és csináltatott hangulatot, a nemzet pedig néma közönyt nyel nézte a dolgok fejlődését és a választásoknál nemcsak nem jutottatott kifejezésre határozott akaratot ellenkező irányban, hanem olyan magatartást követett, mely a magyar nemzeti akaratnak, mint hatalmi tényezőnek súlyát kétségtelenül csökkentette. Az erőviszonyok ilyen alakulása mellett csatákat nyerni nem lehet. Tényleg közel is jutottunk volt a meghátrálásban az ugynevezett ischli klauzuliáig vagyis a gazdasági önállóság gyakorlati érvényesítéséről való lemondásig. Kévszen mult, hogy a nemzet mostani elgyengülése állandó intézményes alakot nem öltött, mely a majdan ébredő nemzeti erőt is nehezen áttörhető korlátok közé szorította volna, és ezt a végső csapást sem hátrította el tőlünk a nemzeti erő ébredése és megnyilvánulása, hanem csak rendkívüli körülmények kedvezése: a parlamenti viszonyok váratlan alakulása, a mostani kormány fejének közjogi korrektsége és államférfiúi hivatottsága, de főleg ő felségének feltétlen alkotmányhűsége.

Ilyen előzmények után a kvótáküzdő és az azzal összekötött gazdasági harc folytatásától kedvezőbb eredményt várni: indokolatlan optimizmus. Hogy újabb alkudozások ilyenre nem vezetnének, azt a történet után talán fölösleges bizonyítani. De a fejedelmi döntéstől sem várhatunk jobbat. Nem állana-e ez is, az alkotmányos fejedelmi hatalom természete szerint, az említett erőviszonyok hatása alatt? De ha mindezek dacára a fejedelmi döntés ránk nézve kedvező volna, ez az osztrák alkotmány világos rendelkezései szerint csak ideiglenes természetű, a kérdést tehát meg nem oldja, hanem csak elodázza, a gazdasági harc egyéb mezőin pedig nem teremt békét, hanem inkább még nagyobb elkeseredést. És ebben áll a kérdés lényege. Nekünk a kvótakeresés olyan megoldására van szükségünk, mely a gazdasági békekötést is eredményezi. Szüksége van a békére Ausztriának is, bármennyire homályosították el ott politikai szenvedélyek és lelkiismeretlen agitációk e szükség tudatát, szüksége van rá hazánknak is. Hiszen azok is, akik a gazdasági különválást mint abszolút célt írták zászlajukra, nyíltan hirdetik, hogy ők nem akarnak gazdasági harcot Ausztriával, hanem külön vámtérfélel alapon, a kölcsönös érdekek figyelembe vételével, méltányos megegyezést, békét. Pedig a kellően előkészített külön vámtérfélel mellett a gazdasági harcot, ha eánk volna kényszerítve, a győzelemnek sok esélyeivel lehetne folytatnunk, mert a vámpolitika fegyverei a mi kezünkben hatásosabbak, mint az övékben; de ezeket megfosztva, a harc egyéb mezőin ily túlerős fegyverekkel nem bírnunk. Gazdasági harc, gazdasági önállóság nélkül: ez a legpusztítóbb helyzet, melyben közgazdaságunk lehet, és ez az, amelyben évek óta vagyunk, melynek végét vetni az ország egyik legsürgősebb érdeke. Hogy ezt ma akképp érthessük el, hogy a konfliktus folytatásából és kiélelítéséből a gazdasági különválást fejtjük ki, arra a nemzetet sem anyagilag, sem politikailag előkészítettnek nem látom; az eddigi előzmények után, midőn egészen más uton indultunk meg, ez a fejlődés csak beláthatatlan bonyodalom utján volna keresztülvihető, melyeknek tartama alatt közgazdasági szenvedéseink súlyosbodnának és melyek minden emberi számítás szerint nagyobb áldozatokat követelnének tőlünk, mint amint 3%-os kvótásemeléssel hozunk. Szükség esetén ettől a politikától sem volna szabad visszaradnunk, de nem ajánlhatnánk azt jó lelekkel a nemzetnek 3%-os kvótásemeléssel szemben akkor, midőn előttünk áll a tisztességes békekötés lehetősége, amelylyel ezt a szerencsétlen hadjáratot aranylag szerencsésen befejezhetjük és a nemzeti erőgyűjtés feltételeit megteremthetjük.

A tisztességes béke pedig létrejöhet annak a kiegyezésnek alapján, amelyet — viszonyosság föltétele mellett — egyoldalt intézkedéssel már élebe léptettünk, amely a Banffy-Badeni-fele kiegyezést két irányban lényegesen javította, illetőleg kiegészítette: először azzal, hogy a vámtarifai atalakra nevezve (az idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződésekre lea után) ezért biztosítottuk nyertünk, másodsorban annak az elvnek kimondásával, hogy ezután az idegen kereskedelmi szerződések lejárati ideje szükségképp összeesik az osztrák-magyar vámközösség lejárataival. E két korrekció mellett ez a kiegyezés — ha nem is ideális — de elfogadható alap a tisztességes békekötésre, mely azonban csak Ausztria parlamentarizmus hozzájárulásával, nem pedig az osztrák alkotmány 14. §-a alapuló ingatag intézke-

désekkel válik befejezetté, mert csak a parlamenti uton keresztülvitt kiegyezés folytán szűnik meg minden emberi előrelátás szerint az osztrák közgazdasági tényezők harca is a mi érdekeink ellen. Közgazdaságunknak ekképp elért nyugalma és fokozott fejlődésképesége: ez az az eredmény, amelyért a javaslatba hozott kvótásemelést elfogadni nem csak lehet — hanem midőn e javakat másképp nem biztosíthatjuk — kell is; mert ez, tisztán a nemzet anyagi érdekeinek szempontjából, többet ér az országnak mint az az áldozat, melyet a magasabb kvóta elvállalásával hoz; az a megtakarítás pedig, melyet az eddigi kvóta megtartásával elérhetnénk, — feltéve, hogy azt egyáltalán fönttarthatnók — nem nyujtana kárpótlást a gazdasági harc áldozatait. De gyakorlatilag nem is így áll az alternatíva, hanem úgy, hogy vagy elfogadjuk az alku utján megállapítható kvótát és ennek fejében biztosítjuk magunknak a gazdasági béke előnyeit, vagy még egy ideig akképp húzzuk az ügyet, hogy a magasabb kvóta is meglegyen, a gazdasági harc is megviseljen, míg végre akörülmények kényezereaalat mégis megalkuszunk. Akik pedig harmadik alternatívául a politikai viszonyok olyan felfordulását volna hajlandók felállítani, mely sok egyébvel együtt a kvóta-intézményt is elnyelné, azokat, midőn hazám jövőjéről van szó, a fantázia kalandozásának e bizonytalan terére követni nem vagyok hajlandó; ilyen érvelések ellenkező hatással vannak reám, még jobban meggyőződnek arról, hogy a kvóta-harc befejezése — minthogy erre más mód nincs — a kvóta-bizottságok javaslatának elfogadása mellőzhetlen politikai szükség.

Ha pedig ez a meggyőződés, akkor lehetetlen kvóta-bizottság javaslatát ellen szavaznom; tehetném ezt legfőképp annak a biztos tudatnak oltalma alatt, hogy a javaslat szavazatom ellenére is keresztülmegy, tehát nem azzal az akaratallal és törekvéssel, hogy szavazatom érvényesüljön, sőt egyenesen az ellenkező kívánság és föltevés mellett. De az ilyen szavazat ellenkezik képviselői felelősségemről táplált felfogásommal, mely szerint kötelességemnek tartottam mindig úgy szavazni, amint szavaznék, ha tudnám, hogy az én szavazatom dönti el a kérdést.

De még egy másik szempontból is kötelességemnek tartom a kvóta-bizottság javaslatát mellett fellépni és szavazni. Támogatni akarom ugyanis ebben azt a kormányt, amely e kínos helyzetet nem teremtette, hanem örökölte és most kötelességszerűleg annak lebonyolítása mellett veti latba egész felelősségét, amely ezt a csatát el nem vezette, hanem a már előbb bevégzett csatavesztés után elkerülhetté vált visszavonulást erős pozíciókba jó rendben és becsülettel eszközölte; jó rendben, becsülettel és erős pozíciókba; mert a kvótában való károsodásunkat is csökkentette, a kiegyezés lényegesen megjavította, közjogunkat a fenyegető serelemtől nemcsak megóvta, hanem új erősségekkel körülfalcolta. Támogatnom kell ebben is a kormányt, mert föltem telhetőleg biztosítani kívánom annak a politikai rendszernek fennmaradását, meg erősödését és teljes kifejlődését, amely régi programom egész lényegét megvalósítja, mely a parlament és a közvélemény vezetéseben meghonosította a nyíltságot és a loyaltást, amit Ugron Gábor t. barátom utolsó fényes beszédében szellemes fordulattal „a miniszterelnök szeretetreméltósága”-nak nevezett, de ami ennél sokkal több, a helyes kormányzatnak, a nemzeti önrendelkezésnek egyik kelléke, mely helyreállította az 1867. évi kiegyezés korrekci felfogását, mely reményt nyujt a közgazdasági problémák helyes felfogására, a belügyi relormok szabadelvű kiépítésére, mely biztosítja a kormányzat törvényességét és pártatlanságát és — ami fő — az alkotmányos jogok gyakorlatával szemben a sz badság féltékeny tiszteletét, a nemzeti akarat őszinte megnyilvánulásának komoly jelentőségét. És hogy ez nem pusztá föltevés, annak zálogát bírjuk a választási szabadság megóvására megalkotott intézményekben és abban a kifogástalan loyaltásban, melylyel a választók összeírása az évbén eszközöztethet. Ezek a nemzeti erőgyűjtésnek azon tényezői, melyekhez a jobb jövő minden reménye fűződik, melyeknek felhasználásával a magyar nemzet megoskottent hatalmi súlyát visszanyerheti és azontul minden érdekét nyugodt erélylyel és biztossággal érzettel megvédeheti. Szabad-e ezeket kockáztatni? Ha pedig én és a velem hasonló helyzetben levők tulajtott követelességből a kvótaügyben megvonjuk a kormánytól támogatásunkat, akkor meg nem akadályozzuk ugyan a kvótásemelést, hanem veszélybe ejtjük azt a politikai alakulást, mely mindama reményeket ma egyedül képviseli; más szóval: akkor, hogy politikai nyilatkozatainknak egyike mellett, mely a változott viszonyok által keresztülvihetetlené vált, tudva m-ddó demonstrációi csánájunk, magunk tudva husitanók meg programom elvi jelenőségű minden egyéb pontjainak megvalósítását.

Megvalósíthatóságát volna-e az ilyen eláras? Megérdemelné-e az elválasztás nevet? Nem volna-e annak pusztá formázomusa? És megfelelnek-e en, ha így jarnék el, annak a kötelezettségnek, mely a választások előtt tett nyilatkozatomból reám haramol és melynek erkölcsi súlyát senki nálamnál mélyebben

nem érzi? Talán egyedül a kvótáról szóltam önöknek? Nem terjeszkedtem-e ki a közélet egész mezéjére és tüzetesen az előbb kiemelt sarkalatos tételekre? Nem vállaltam-e kötelezettséget, hogy föltem telhetőleg közreműködöm azoknak megvalósítására? És midőn most egy politika áll előttem, amely erre alapos kilátást nyujt, melynek megbukása azonban mind e reményeket beláthatatlan időre elodázza, hü maradnék-e önökkel szemben fennálló képviselői kötelességemhez, igazolnám-e bizalmukat, ha ettől a politikától támogatásomat megvonnam és ezzel a programnyilatkozataimnak egész organikus és elvi részét tudva cserben hagyánam, azt csak formailag nem, de gyakorlatilag megtagadnam, csupán azért, hogy egyetlen egy tétel mellett megálljak, mely — bár igen fontos, de nem elvi természetű, hanem incidentális — a törvény által is alku terére utalt kérdésre vonatkozik, — és azt sem tennem komolyan, hanem csak formailag, a látszat kedvéért.

Ha van itt összeütközése a kötelességemnek, t. választóim és polgártársaim, úgy ez nem csupán az ország általános érdeke által parancsolt — és az egyéni helyzetből folyó kötelesség közt létezik, hanem az utóbbinak körén belül is előáll, ama kötelességre hőt, melyet önök előtt egész politikámra, a nemzet közioganak integritására, alkotmányos szabadságának biztosítására, a belügyi relormok, és a kormányzati szellem irányára nézve — és a közt, melyet a kvótát illetőleg vállaltam — összeütközés a nemzeti élet összes követelménye és annak egy elszigetelt pontja, illetőleg az egyikre és a másikra vonatkozó kötelességem közt.

Ebben a helyzetben nem lehet, nem szabad visszaradnom annak a felelősségnek elvállalásától, hogy e kötelességeket egymással szemben mérlegelve, megállapítsam, melyikük a magasabb és ezt kövessom. Nagyon kivételes esetek azok, midőn a választók előtt tett kötelező nyilatkozatokkal szemben ilyen mérlegelésnek helye van, de vagy nem tudtam nagamat az itt elmondottakban kellőképp kifejezni, vagy világosan kitűnik azokból, hogy e kivételes esetek egyike előtt állok.

En tehát gondos és alapos megfontolás után elmém világos látását követve, a közélet azon erkölcsi felfogásának alapján, mely negyedszázados politikai pályám vezéreszilaga volt, arra határozotam el magamat, hogy a kvóta-bizottság javaslatát elfogadom, szavazatommal támogatom.

Számot adtam önöknek, t. választók és polgártársak, ez elhatározásomról, feltárva lelkiismeretem azon egész munkáját, mely azt megérlette és nyugodtan várom ítéletüket.

Budapest, 1899. december 3.

Gróf Apponyi Albert s. k.

Jászberény városának orsz. képviselője.

HIREK.

Budapest, december 3.

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án új előfőzést nyílt a Budapesti Naplora. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfőzetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Mechwart András jubileuma.** A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli: Személyem körül magyar miniszterem előfőzetszere foytán *Mechwart Andras*, a budapesti „Ganz és társa” vsöntőde és gépgyár-részvénytársaság alelnökének és vezérigazgatójának, valamint törvényes utódainak, a hazai ipar és különösen a gyáripar terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességét a *beleskai* előnévvel dímentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1899. évi november hó 13-án.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szűll Kálmán, s. k.

A magyar közvélemény széles rétegeiben bizonyára őszint erökönszenv kísérte ezt a királyi kitüntetés, mert oly ferfi tevékenységét jutalmazza, aki negyven év óta faradhatatlan munkása hazánk ipari törekvéseinek. *Mechwart Andras* most negyven éve lepet a *Ganz-gyár* szolgálatába és az idő alatt nemcsak a vezetés alatt álló ipartelepét tette világhírűvé, de tekintélyével, szaktudásával élénk részt vett minden téren, ahol iparunk és kereskedelmünk fellendüléseért komolyan dolgoztak. Alatta a *Ganz-gyár* óriási mértékben kibővült, egyes osztályai a maga nemükben páratlan színvonalra emelkedtek, és a maga nagy eredményeivel nemcsak sok ezer munkásnéznek ad állandó foglalkozást, nemcsak a magyar intelligencia érdeklődését kellett föl az egy időben lenézett technikai tudományok iránt, de buzdított nyujtott ahhoz a fejlődéshez, amelyet a gépiparunk terén örömmel tapasztalunk.

A *Ganz-gyár* részvénytársaság igazgatósága és felügyelő bizottsága testületileg kereste föl ma a jubiláló vezérigazgatót és a társulat nevében *Fallerici* Ede őrnagy igazgatósági elnök üdvözölte. Magvas beszédében méltatta az ünnepelt ferfi rendkívüli érdemeit, ki a 40 év előtti egyszerű öntődeből egy óriási, teljesen a kor színvonalán álló vállalatot teremtett. *Mechwart* meghatótt szavakkal köszöntö meg ez óvációt és szokott szerénységével a vállalat

felvirágoztatása körül szerzett érdemeket, egyrészt a viszonyok kedvező alakulására, másrészt kiváló munkatársaira hárította.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a jubilánshoz a következő levelet intézte:

Tisztelt vezérigazgató ur! Negyven évi áldásos működésének holnapi határpontjánál jelen soraimban is megkérem, hogy üdvözöljem Önt, ki bámulatos tehetségével és tevékenységével nemcsak társulatának, de a magyar iparnak és az országnak jelentékeny nevet és hasznot biztosított. Kérem Istent, hogy tetterjét és munkakedvét épen, még sok-sok éven át, mindnyájunk örömeire és a magyar ipar javára tarlisa meg. Isten áldja! Igaz híve

Hegedűs Sándor.

— **A Józsefváros bálja.** Ennek lehet nevezni a Budapest VIII. kerületi általános közjótékonyági egyesületnek hangversenyyel egybekötött táncestjét. Ez az egyesület, mely naponként mintegy 400 embernek ad meleg ételt, számos iskolás gyermeknek a tél közeledtével ruhát, amely munkás-otthon és könyvtár tart fenn, mely nemrég az első munkás foglalkoztató műhelyt létesítette, ezzel az estélyivel szorosabbra fűzte azt a viszonyt, mely közte és a hatóság közt fennáll. Közéletünk számos előkelősége volt azon jelen. Ott láttuk Márkus József főpolgármestert, Halmos János polgármestert, gróf Károlyi Sándornét leányával, Viola Imre, Vasziellievits János fővárosi tanácsnokokat, dr. Hüvös Józsefet, dr. Havass Rezsőt és nejét, Hanvai Sándor előljárót stb. A mulatság hangversenyyel kezdődött, melyen Sárossy Bella olvasta fel saját eszmos szerzeményét, Kortsák Ida zongoraművésznő ezuttal is remekelt, kitűnő volt Haszinszky Gusztáv tanár hegedűjátéka, Zilahy Gyuláné pedig egy bájos dallal ragadta el a közönséget. A hangverseny fénypontja Szávits Zsárko drezdai operabékes volt Székely Arnold kísérte mellett. A hangversenyt tánc követte és a VIII. kerületi előjárósági épület szűknek bizonyult.

— **A kegyelmes cár.** Egy nyelvbőlts sulyos szibériai fogságba vitt egy orosz parasztot. Az orosz cárnak az a szokása, hogy évenként egyszer meglátogassa a Metropolitán templomot, ott végig nézi a fényes ceremóniát s mivel az istentisztelet után általános ölekezés és csokolózdás szokott esni, a cár is aláveti magát ennek a mulatságnak s azt, akit a kijáratnál elsőnek megpillant, homlokán csókolja. Természetes, hogy az udvarmesternek van rá gondja, hogy valami tisztá képi gárdistát pillantson meg elsőnek a cár. A csók után aztán a gárdistának is van egy kis szerepe. Hangosan azt kell kiáltania:

— Krisztus feltámadt!

Harmadik Sándor cárral azonban furesa dolog történt egy pár évvel ezelőtt. Mikor kilépett a templomból, sehol sem találta a gárdistát, hanem egy bozontos fejű, piszkos muzsik tolakodott eléje. Mit tehetett egyebet a minden oroszok cára, homlokán csókolta a parasztot. A kegyelmes csóktól megriadt parasztot pedig elfeledte az igazságot s ijedtében így kiáltott:

— Krisztus nem támadt fel! Minthogy pedig a cárok előtt sem szabad hazudni, a parasztot megbüntették és elvitték Szibériába. Most azt írják Pétervárról, hogy ugyanezt a parasztot a cár kegyelméből visszahozták s megkegyelmezték neki. Ez nagyon szép a cártól — de felesleges, mert ki tud elfogadható okot felhozni a mellett, hogy miért vitték el szegény muzsikot. Ha például nem vitték volna el, most nem kéne visszahozni. Az igaz, hogy akkor nem lehetne a cár olyan nagyon kegyelmes.

— **Fianak gyilkosa.** Feltűnést keltő gyilkosság történt a baranyamegyei Dárdán. Schnecker György, egy odaváló gazdag földműves agyonlőtte fiát, mert azt tapasztalta, hogy jobban szereti az anyját, mint őt.

— **Véres kártyapárba.** Irtunk arról az afférról, amely Mezei László, a Magyar Estiújság munkatársa és Schubert Károly, a Ferenc József-intézet német nyelv-és irodalom tanárja között felmerült. Mezei segédei: dr. Szalai Mihály és Timár Szaniszló még tegnap provokáltak Schubertet, aki Nendvich Jakab és Schaffer Vilmos tanártársait nevezte meg segédeiként. A segédek kártyapárban állapodtak meg, a következő feltételekkel: Kártyapárba könnyű párbajkardokkal, teljes bándzsával végkimerülésig. A párbajt ma délelőtt 10 órakor vívták a Fodor-féle vívóteremben. A felek igen hevesen csaptak össze. Rövid ideig tartó tusa után Schubert ellenfelét a homlokán megsebesítette, mire a segédek a párbajt beszüntítették. A felek nem békültek ki.

— **Acciarito és Róma.** Nemsokára elkövetkezett volna újra a végtárgyalás Acciarito pörében. Acciarito az az anarkista, aki két esztendővel ezelőtt le akarta szurni Umberto királyt. A pört azonban valószínűleg elveszik a római esküdtektől, mert Forni főállamügyész megbízhatatlannak tartja a római esküdteket az ítékezésre. Megbízhatóbb a teramói esküdtszék s az elé kerül az ügy, ha a semmitőszék teljesíti a főállamügyész kívánságát.

Ennek a nevezetes esetnek ezek az előzményei:

Ez évi június 22-én kezdődött meg a római esküdtszék előtt Acciaritonak és társainak a bünpöre. Acciarito volt ugyanis az a merénylő, aki 1897. április 22-én Umberto királyt, amikor ez a capanelli lövészre hajtatott, — le akarta szurni. Két évig volt vizsgálati fogságban Acciarito és dacára, hogy minden jel arra mutatott, hogy bűntársai voltak — tagadta. Végre ennek az évnak a tavaszán megnevezte bűntársait és ennek alapján rajta kívül még a következőket helyezték vád alá: Pietro Collabona velletri kovácsot, Federico Gudini campo-bassói kártpostot, Ernesto Dotallevi római asztalost, Aristide Ceccarelli ceconói asztalost és Cherubino Frenta hirlapírót, az *Avanti* volt szerkesztőjét.

A tárgyalás folyamán egy Petito nevű fegyenc azt vallotta, hogy ő beszélt rá Acciaritot arra, hogy nevezze meg bűntársait, azonkívül Acciarito kezeve nevében levelet írtak Acciaritonak és ezt a levelet Petito adta át neki. A levélben az volt, hogy a leány anyának érzi magát és minthogy minden anarkista gyermekét megölik, csak az által mentheti meg gyermekét, ha megnevezi bűntársait. Acciaritorra, aki különben is győnge elméjű, annyira hatott ez a levél, hogy megnevezte bűntársait.

Mikor azután a pénteki tárgyaláson kitűdött a csel, Acciarito valósággal öröngyeni kezdett dühében és a nagyközönség is annyira megbotránkozott e fölött a középkorra emlékeztető lelki turtura fölött, hogy egyszerre szimpaticizálni kezdett Acciaritoval, az összes védők pedig bejelentették, hogy ilyen kicsikart vallomással szemben nem tartják védenekiket vádiotaknak.

Di Benedetto védő maga és társai nevében azt a kérelmet terjesztette elő, hogy tekintve Acciarito vallomásának előzményeit, továbbá, minthogy Acciarito tifuszban szenvedett és családjában több örült volt, helyezzeék orvosi megfigyelés alá. A törvényszék azonban nem adott helyet a kérelemnek, amire az összes védők, megfosztatván egy hathatós védelmi eszköztől, leették védői tisztüket. Egyszersmind kijelentették, hogy eljárásukat az ügyvédi kamara ítélete alá bocsájtják.

Az elnök erre hivatalból új védőket rendelt ki, de ezek is visszautasították a védelmet és kijelentették, hogy csak abban az esetben vállallják el, ha kényszerítik őket. Egyszersmind azt kérték, hogy a pórnagy tanulmányozása végett halasztsák el a tárgyalást. A törvényszék ennek a kérelemnek helyet is adott.

Való az, hogy a hangulat megváltozott Rómában a merénylővel szemben, de ennek az a durva cinizmus az oka, amivel a vádfottat vallomásra bírták. Ettől a változott hangulattól fél Forni, no meg attól, hogy az hatással lesz az esküdtekre is. Az bizony könnyen megeshetik.

— **A javíthatlanok.** A bécsi rendőrség elfogott két embert, kik a garsteni fegyházban ismerkedtek meg. Még az egyik a börtönben volt, amikor levelezés útján egy büntett elkövetést beszéltek meg, melyet Bécsben vagy Bécs közelében szándékoztak elkövetni. A levelek a rendőrség kezébe kerültek. Az egyiket Villarisnak hívják és az a gyanu merült föl ellene, hogy a steinbrückli gyilkosságot ő követte el. A másiktól, akinek Hoehenegger a neve, konstataáltak, hogy a gyilkosság napján nem volt Bécsben. Mind a két foglyot átadták a bécsúj helyi törvényszéknek.

— **Római lelet Budán.** A Császárfürdővel szemben most új katonai fürdőt építenek s az alapozási munkálatoknál a munkások egy teljesen ép, domborművel díszített sírkőre akadnak, amelyről kitűnt, hogy római eredetű és a II-ik, vagy III-ik szá-

zadból való. A dombormű egy áldozati jelenetet ábrázol, az előtérben egy lovas alakkal s még az eredeti színezés is látható rajta. Az érdekes leletet az akvinkumi muzeumba vitték.

— **Három telegramm.** Versec görögkeleti plébános, Tribiti Milutin nemrégiben árva lett, elhalt mellőle az asszony. A plébános nagyon összetörte a csapás. Komoran, szóltanul járt-kelt a városban s három nappal ezelőtt csak eltűnt a nélkül, hogy valaki tudta volna, hogy merre ment. Szorgosan keresték mindenfelé, mert attól féltek, hogy még kárt tálal tenni magában. Ma akadtak rá végre Temesváron. Három telegrammot adott föl a postán. Egyet Zmejanovics patriarkának, a másikat Milán királynak, a harmadikat pedig Natália királynénak címezte. Mindenikben pénzt követelt. A szerencsétlen ember megörlött.

— **Üzlet és humanitás.** Párisban ezidő szerint a nancy-i püspök egyik levele a legérdekesebb beszéd tárgy. *Tourinax* nancy-i püspök ugyanis erős kritikával támadta meg a Bon Pasteur árvaháznak apácáit, akik üzlettelé alacsonyították az árványok intézetét. Jól szervezett árvaházakban — így ír a püspök — az intézetből kilépő fiatal leányoknak lelkiismeretes gondozói valamelyes megtakarított összeget adnak át. Teszik ezt azért, hogy akkor, midőn a fiatal leány udén és ártatlanul a nagy világba kilép, ne jegyezze el őt máris a szükség és nyomor a bűnnek. Legyen meg az első fedezete, mely lehetővé teszi számára a tisztességes egzisztenciát addig is, míg kezemunkája után becsületes jövedelmet biztosíthat magának. A Bon Pasteur-árvaháznak vezető apácái azonban üzleti szempontból kezelik a humanitást és öt-tíz-tizenkét évi ingyen dolgozás után egyetlen egy frank nélkül bocsátják el a növendékeket. E szikmarkuság abszolútum nem a pénzhiánynak, hanem üzleti spekulációnak tudható be. A fiatal leányok, semhogy kilépnek az életbe pénz nélkül, inkább visszamaradnak a zárdában, de most már nem mint növendékek, hanem mint — nagyon szerényen díjazott munkások. A helyzet nyomasztó hatása alatt oly csekély díjazást is kénytelenek elfogadni, amelyek munkájuk értékével arányban nincsen. Az apácák pedig éppen ez által jelentékeny jövedelmekhez jutnak és — folytatja a püspök — ennek a hitvány célnak áldozzák föl a nemes missziót. A püspök elmondja továbbá azt is, hogy e zárdában olyan illúzióval kiállított fehérműt készítenek, mely első sorban a félvilági hölgyek tetszésével találkozik. Az ilyen vevőkkel való gyakori érintkezést is szigorú kritika alá veszi a püspök és arra inti az apácákat, hogy a kiskorúak munkájának védelmére hozott törvényt tartásuk ezentul tiszteljenben.

A nancy-i püspöknek ez a levele korábbi keletű, de csak most került a nyilvánosság elé. Ez a levél is hozzájárult ahhoz, hogy a parlament költségvetési bizottsága a vatikáni francia követ tételét törölte. Bizonyos, hogy ez csak tüntetés és nem végérvényes politikai akció. Amde ennek is meglesz az a hatása, hogy a megkritizált apácák ezentul el fogják különíteni, ami egy kalap alatt nem fér meg: az üzletet és a humanitást.

— **Halálozás.** Dr. Szontágh Miklós kir. tanácsos, egyházfelügyelő, az országos egészségügyi tanács rendkívüli tagja, Újtátrafüred megalapítója, hosszas szenvedés után Újtátrafüreden tegnap este 56 éves korában meghalt. Sokféle részvétellel fognak értesülni a derék ember elhunytáról, aki oly fáradhatatlan buzgalommal, fanatikus lelkesedéssel dolgozott szóval és írásban a magyar fürdők felvirágzásáért. A mit a Tátravédőkért tett, azzal is érdemessé tette nevét a magyar közönség halábjára.

Dr. Szontágh Miklós 1843-ban született Alsó-Kubinban. Már fiatal korában fűvészkedett és mint gimnazista az Österreichische Botanische Zeitschriftba florisztikai cikkeket írt. 1863-ban Árvmegyére, 1864-ben pedig Sopronmegye főráját adta ki a bécsi állat-növénytanai társulat évkönyveiben, 1869-ben a természetudományi társulat újjáalkotásában vett részt s a Természettudományi Közlöny növénytanai rovatának vezetője volt 1873-ig. Ekkor Tátra-Füreden a vízgyógyintézet vezetését vette át s 1876-ban Újtátrafüredet alapította meg. A magyar Kárpát-egyesület Tátra-osztályának elnöke volt. 1883-85-ig Tátravidék címen hetilapot szerkesztett, 1884-ben *Tátravilág*at szerkesztett és 1896-ban kiadta a *Magas-Tátra és hegyvidéke* című művét, amely a hegységnek legkimerítőbb monográfiája.

Pollák Lipót, december 2-án meghalt Szent-Gothárdon 35 éves korában.

KÖRUTI FÜRDŐ Ujjonnan átalakított, nagyobbított
és GÖZMOSÓ INTÉZET Gőzfürdő összekötve a fedett téli uszodával
langyos Erzsébet-körut 51.

— Színész nő nevével elnevezett város. Az amerikaiak nem elégszenek meg azzal, hogy a népszerű színésznőket arannyal és virágokkal halmozák el. A yankeek lelkesedése túlmeleg a szokott határon. Nemrégiben Langtry asszonynak, a híres londoni szépségnek tiszteletére két várost is neveztek el. Az egyiket Texasban, a másikat Kaliforniában. Erre a nagy elhatározásra Langtry asszony egy művészi körútja birta a gyorsan hevülő amerikai népet. Hogy hálájának kifejezést adjon, a szép színésznő mindenik városnak egy-egy szökőkutat ajándékozott. A két kis város neve: Langtryville.

— Hangverseny és táncmulatság. A budapesti posta és táviróosztályok ének- és zeneegyesülete december 9-én a Vigadó nagytermében a posta- és táviró-alkalmazottak betegsegítő egyesülete javára táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez. A hangversenyben közreműködnek: Bürger Zsigmond, Moshammer Román és Nikisch Henrik az Operaház tagjai. Az egyesület énekkarát és zenekarát Bátor Izidor kormányvezeti. Az egyesület Beethoven, Bach, Schuman és Goldmark egy-egy zeneművét mutatja be. Ezenkívül előadják Kálmán Gyulától Tinódi krónikás énekeit, hárfá, tárogató és zongora kíséretével. A hangversenyre jegyek az egyesület titkárságánál (Főposta-épület, II. emelet 23. ajtó alatt) kaphatók.

— Letartóztatott tolvajbanda. Egy tizenhárom tagú veszedelmes tolvajbandát fedeztet fel és tartóztatott le a rendőrség. Csupa 15–20 éves csavargó és munkakerülő suhancok, akik részben a házak lépcsőházaiban, részben az utcák elöltségek előtt a utcán lelopják a lámpákról az Auer-égyókat, összesen mintegy másfélszázat. A jómódúak a lopások más nemét is kultiválták. Így belopózták az épülő házakba, ahol nincs kellő őrizet és a fűrdőszobákból, konyhákból kilopták a vízvezeték vagy gázvilágítás berendezéseit, sőt a falakból is kiszedték a vezető csöveket. Összesen husz fűrdőszobát és tizenhárom konyhát fosztottak ki ilyen módon. A lopott tárgyakat azután legnagyobb részben kisebb bűnösöknek és szerelőknek adták el. A tolvajszövetkezetet átkísérték az ügyesség fogházába, az orgazdák ellen pedig megindították az eljárást.

— Valódi Jaeger tanár-féle normál alsóruhákát (Benger gyártmánya), kötött és szövött gyapjúruhákat ajánl Leyek Adolf, Szervita-tér, a Vadászúthoz.

(x) A Zoltán-féle csukamájolajat gyermekek, valamint felnőttek csukénak veszik be, mert teljesen szag és íz nélküli. Üvegje I. forint. Zoltán B. gyógyszer-tárban Budapest, Hold- és Nagy-Korona-utca sarkán.

(x) Eredeti Mikulások

Kertész Tódornál.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Várszínház. Ujházi Ede tanítványai mutatták be ma este haladásukat a Várszínházban. A növendékek Beaumarchais Figaro házasságában játszottak; alakításuk nem kiforrott művészi alakítás, hanem tisztességes bizonyítéka mesterük kitűnő művészpédagógiájának. Marcellina szerepét Pataki Riza kissasszony játszotta a művészi karrier biztató jelleivel, átgondolta szerepét és figyelemreméltó tehetséget árult el diskrejt játékában. Krammer Eitel, Berliányi Vanda, Szécsi Sári, Nagy Sándor, Wlassics és Gyulai tüntek még ki a szereplők közül. A közönség nem fukarkodott elismerése nyilvánításával, amelyből bőven kijutott Ujházinak is.

** Az újságírók matinéja. Gyönyörű, disztinyvált nagy közönség, amely teljesen megtöltötte az Uránia színház hatalmas termét, viharos tapsok, a tetszés szakadatlan zaja: ez volt képe az első újságíró matiné lefolyásának. Látni lehetett, hogy a matiné intézménye a legszimpatikusabb érdeklődésre talált a budapesti közönség körében. A programmban mindössze az a változás történt, hogy az ismételtetések körülbelül megduplázták az eredeti műsort, úgy, hogy a matiné majdnem egy órával tartott tovább a kijelölt időnél. Az első szám Tarnay Alajos zongorajátéka volt, aki annyi művészetel játszott el Liszt Ferenc Nocturne-jét, hogy még egy számmal kellett megtoldania. Blaha Sárika Lányi Géza briliáns cimbalomkíséretével magyar népdalokat adott elő kedvesen, temperamentumosan, frissen. A dalait megújraztatták, őt magát ötször kitapsolták. Utána Eötvös Károly mondtotta el a közelmúlt idők egyik kiváló alakjának, a háznélküli zsellérnek történetét. A mit elmondott és a hogy elmondta, egyaránt mesterműve volt egy fényes írónak, egyaránt mesterműve volt egy fényes írói elmének, gazdag poéta szívnek és az előző művészetének. Csupa meleg humor, igaz magyar zamat, édes melankólia és ragyogó költészet. Felderített és megindított: a hogy akarta. A tetszés állandó volt és a dörgő tapsokra Eötvösnek ismételtelen meg kellett jelennie a közönség előtt, amely valóságos ovációkban részesítette. Rongtalgó sikere volt L. Komáromi Mariskának, a Magyar Színház kiváló művésznőjének. Az eredeti programja három számból

állott Ave Mária, Verdi Otellojából, Marsanet szerénája és egy duett Mignonból, amelyet Raskó Gézával énekel. A program három száma megnövekedett nyolcra. A közönség nem tudott betelni Komáromi Mariska igaz művészetével és a tetszésvihar nem szűnt meg, míg a művésznő ráadásul el nem énekel még négy magyar dalt és egy gyönyörű ariát Rákosi-Szabalos operettjéből a Bolondból. Végezetül Raskó Géza, a Népszínház fiatal művésze, énekelte el az ő szép meleg baritonján Tarnay Alajos két csinos új dalát. Hosszu taps jutalmazta. Tarnay Alajos, aki a zongorakíséretet is művészi precizitással látta el, ezekkel a dalokkal új jelét adta zeneszerzői talentumának. A közreműködött művésznőknek gyönyörű bokrétaikat nyújtották át az újságírók. Az első matiné óriási sikere kész biztosíték rá, hogy az újságírók matinéi, amelyek a művészi élvezetek nálunk eddig kevésbé kultivált fajtáját vannak hivatva nyújtani a közönségnek, hamarosan divatba jönnek és nagy népszerűsége vergődnek.

** Sullivan sikere. Röviden már említettük, hogy Sullivan Arthur legújabb operettje, Fejzsa rózsája, londoni bemutatóján mult szerdán fényes sikert aratott. Az operett szövegét ezúttal Hood Basil írta s tárgyát az Ezeregy éjszakából merítette. A szultána egy nyári éjszakán, amikor főfájása van a háremhölgyekkel, táncosnőnek öltözve Hassan házába megy, ahova a szultán is megérkezik dervisnek öltözködve. A veszedelmes helyzetben a szultána egy menti meg a saját és hölgyei életét, hogy egy érdekfeszítő mesét mond a szultánnak, mire ez megkegyelmez valamennyinek. Sullivan zenéjét a londoni kritika eredetinek és megragadónak mondja, de azt a szemrehányást teszi Sullivannak, hogy a primadonnaszerepet Miss Ellen Beach-Yaw kedvéért, akinek rendkívül magas fekvésű hangja van, olyan magasnak komponálta meg, hogy azt más énekesnő nem lesz képes elénekelni. A kiállítását és a jelmezeket fényeseknek mondják.

** Kamara-hangverseny. A Grünfeld-Bürger kvartett mai harmadik népszerű kamara-hangversenyén is szép közönség gyűlt egybe a Royal disztermben. A kvartett tagjai, Grünfeld, Riedl, Berkovits és Bürger urak, Mozart egy vonós-negyesevel (B-dur) értek el nagy hatást. Rubinstein (D-dur) szonátájának a zongora részét Polonyi Elemér játszotta az ő briliáns művészetével. A közönség a vendéget zajosn megtapsolta. A koncert újdonsága, a Weber Miroszlav szepetit, amelyet a bécsi Zeneművész Kör pályadíjjal tüntetett ki, nagyon tetszett a közönségnek, noha hosszadalmassága láthatólag kifárasztotta. A hetesben Böhm, Wiensendorff, Beck és Seiffert tanárok sikerrel működtek közre.

** Duse Eleonora a kulisszák mögött. A Neue Freie Presse érdekes cikkecskét közöl Duse Eleonoráról a — kulisszák mögött. A cikkecske elmondja, hogy Duse a kulisszák közt egyesegyedül csak a szerepével foglalkozik. Azokon a napokon, amelyeken játszik, öt órákig érkezik a színházhoz, öltözőjébe megy, kifesti magát, öltözködik, szerepét tanulja és tíz perccel hét előtt megy ki a színpadra. Társulata és a rendező tiszteletteljesen üdvözlök; ő maga az előadás megkezdéséig a színpadot rendezgeti. Ebben rendkívüli izlése van... Mikor a függöny felgördül, Duse azonnal benne van a darab hangulatában. Mire a felvonás véget ér, annyira fáradt és annyira ki van merülve, hogy bele kell kapaszkodni a székeknek a karfájába, nehogy összeessék. Viszontántorog az öltözőjébe, hogy a következő felvonásra állótölködje. Ha társulata egyik-másik gyöngébb tagjával való jelenése a délelőtti próbán nem tetszett neki, ezt este az előadás közben újra elpróbálja. Hogy benne maradjon a darab hangulatában, játékközben, haletti eszűndöt követel a kulisszák mögött. A rendezőtől az utolsó kulissza-tologatóig mindenki lábujjhegyen suhan. Duse tíz perc alatt készen van az állótölködéssel. Természetesen két-három öltöztetője is van. A előadás végével Duse annyira ki van merülve, hogy egy csésze teát kívül egyebet nem kíván, azonnal lefekszik s másnap délig, sőt néha estig is ágyban marad.

** Fjörnson új darabja. Björnson Björnsterne új szindarabon dolgozik, amelynek Laboremus lesz a címe. A darab az ifjúságot serkenti a tevéletlen munkára.

** Perotti sikere. Berliányi levelezőnk írja: Perotti tegnap a Wintergartenben nagy sikert aratott. A Hugenottákból énekel egy ariát, a zenekarból négy nagy babérkoszorút nyújtottak fel neki, egyet piros-fehér-zöld szalaggal. Zúgó taps és viharos brávó kiáltások jutalmazták Perottit pompás eszilogatása ragadta el különösen a közönséget, a középfelvezetben Perotti nem excellált. (s. g.)

** Színigazgató az államfogházban. Makó Lajost, a temesvári színház igazgatóját, a törvényesség Pálffy Viktorral, a szegedi színügyi bizottság elnökeivel vívott párpaja miatt nyolcnapig államfogházra ítélte. Makó a temesvári fogházban holnap kezdi meg fogházbüntetését.

** Az új Ibsen-dráma. Említettük, hogy Ibsen Henrik egy új drámájával jelenik meg legközelebb a nyilvánosság előtt. A nagy norvég mester, előbbi szokásához híven, most is könyvből jelenteti meg először darabját s új drámájának a megjelenése, természetesen, most is eseményszámba megy nemcsak hazájában, hanem messze azon túl is. Az új Ibsen-dramának Harold Winge a címe s a tárgyja, mint minden Ibsen-dramáé, meglepő, merész és modern: a törvénytelen gyermek problémájának érdekes változata. Színtér: Eliassen norvég bányatulajdonos telepe. Eliassen jóvialás derék öreg ur, leánykája is vidám, kedves gyermek, fia pedig könnyelmű legény, ki szórja a pénzt. A család boldogságára csak a hitvesnek és anyának betegsége vet árnyékot. Harold Winge, a dráma hőse, a bányatulajdonos művezetője törülmetszett ibseni alak: borongós kedélyű, komor és energikus. A konfliktus akkor támad, midőn kiderül, hogy gazdájának, Eliassennek törvénytelen gyermeke; a megoldás az, hogy apja édes gyermekét fogadja s derék munkásságának jutalmául vállalatának élére állítja. Az Ibsen-dráma Koppenhágában került színre.

** Magyar énekesnő Párisban. A párisi Nouveau Théâtreben most estéről estére Wagner Rikhard Tristan és Isolda című operája csinál zsufolt házakat. A dalműben Spányi Irma, a Magyar Királyi Opera volt énekesnője éneklő Brangäne szerepét s a magyar művésznőről nagy dicsérettel írnak a párisi újságok.

** Hány darabot adtak Párisban? A francia szépművészeti költségvetés érdekes adatokat foglal magában a párisi színházokról, és egyéb mulatókról. A jelentés szerint a mult 1898. esztendőben 883 szindarab került a színházfelügyelő bizottság elé és a felügyelők 538 próbát néztek végig a színházakban vagy a Café-koncertokban. A bizottság ezenkívül még 8042 dalt olvasott át, amelyek legnagyobb része a Café-koncerteknek volt száma. Páris színházainak 37 színház, 761 Café-koncert, amelyek közül 120 naponta rendez előadást. Páris környékén mindössze 76 mulató hely volt.

** Kopácsy Juliska a Carl-Theaterben. Kopácsy Juliskáról legújabbán azt írja a színházi dolgokban jól értesült Fremdenblatt, hogy mégis csak szerződött a Carl-Theaterhez s hogy e hónap kilencedikén fog először fellépni A kis káplár című operett fő női szerepében.

** Sarah Bernhardt és Coquelin. Sarah Bernhardt és Coquelin a jövő nyáron, mint már említettük, amerikai körútra indulnak. A két művésznagyság körútjáról azt a pikantériát közli a párisi Figaro, hogy Sarah Coquelin kedvéért eljátszsa Cyrano de Bergeracban Roxane szerepét, a művész viszont Sarah kedvéért Hamletben Polonius szerepét játszsa el.

** Német operai előadások Párisban. Említettük, hogy egy német impresszárió abban fáradozik, hogy Párisban a világkiállítás tartama alatt német operai előadásokat rendezzen. Ez a terv, mint egy berlini újság írja, már biztosítva van s egy berlini színházi ügynökség már szervezi is a Párisba menő német operát.

** Az Operaház előadása otthon. A m. kir. Operaházban holnap (hétfőn) este Mozart dalműve a Vardásviola kerül színre. A Telefon Hírmondó az előadást közvetlenül fogja s így az előzetők otthon is végighallgathatják. Opera után tíznegy óráig felváltva katonazene és cigánymuzsika lesz hallható a kagylókon.

MŰVÉSZET.

□ Állatsereglet egy szobron. I. Vilmos császár Berlinten felállítandó szobrát — mint berlini levelezőnk írja — Begas tanárra bízták, akiről II. Vilmos azt az állítást kockáztatta meg, hogy ez az ember a németek Michelangelója. Hát Begas semmiestem sem valami nagystílusú művész, de meg kell adni, hogy nagy apparátussal dolgozik. A szobor lőhatón mutatja az öreg császárt, de a mellékalakok, szimbolikus, allegorikus, dekoratív járulékok szinte elfojtják magát a főalakot. Nem kevesebb, mint 19 dekolletált hölgy, 22 férfialak és kerek egy tucat gyermek helyezkedik el a talapzaton. Ehhez az ötvenhárom emberalakhoz egy egész állatsereglet oszlatkozik. Ime itt a hiteles jegyzékük:

21 telivér paripa
4 oroszlán,
2 sas,
2 ökör,
8 bika,
16 denevér,
6 egér,
1 mókus,
10 galamb,
2 varju,
16 bagoly,
1 jégmadár,
32 gyík,
18 kigyó,
1 osuka,
1 béka, végre pedig
16 rák.

Összesen 157 állat egy szoboresoporton. Szó sincs róla, az öreg Vilmos furosa egy társaságba került Begas professzornak, a német hivatalos Michelangelónak jóvoltából.

□ Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítását, amelyet ez évben az Iparművészeti Múzeummal szövetkezve rendez, mint már említettük, december 5-én, kedden esti 6 órakor nyílik meg. A kiállítás kedden csak a meghívott vendégek és az iparművészeti társulat tagjai és azok családjai nézhetnek meg, december 6-ától kezdve azonban bárki ingyen meglekintheti. Főérdeklődésre lesz a kiállításnak az a modern izléssel berendezett uri lakás, melynek egyes szobáit Horti Pál (első- és úri dolgozószoba), Spiegel Frigyes (szalona), Főrk Ernő (ebédlő), báró Huszár Ilona (hálószoba) és Pauly Erik (szermekszoba) tervezték és díszítették. Ezenkívül műiparosaink színe-java is részt vesz a kiállításban, amelyen minden tárgy eladó s azonnal el is vihető. A kiállítás plakátját gróf Bánffy Miklós rajzolta, aki meglepő sikerrel felelt meg feladatának. A kiállítás hétfő kivételével, hétköznapokon délelőtt 9 órától, délután 1 óráig és 5 órától esti 8 óráig, vasárnapon pedig délelőtt 9—12 óráig és délután 2—4-ig látható.

VIDEK.

— (A magyarosodó Sopron.) Sopronból írják: Sopron városának november havi közgyűlése nagy érdeklődés mellett tárgyalta a városi szűnügyi bizottság jegyzőkönyvi nyelvének a fővárosi sajtóban sokat szellőztetett ügyét. Dr. Hoffmann Pál nyugalmazott egyetemi tanárnak hatásos beszédével kísért indítványára a közgyűlés egyhangú óhatását fejezte ki, hogy a szűnügyi bizottság jegyzőkönyve jövőre magyarul vezettessék. Ez annál biztosabban meg fog valósulni, mert a szűnügyi bizottság, még a közgyűlés előtt magyar jegyzőkönyvet terjesztett be a tanáshoz. A városnál az is tervben van, hogy két szakbizottságnak a jegyzőkönyvét is szintén magyar nyelven vezessék. E szerint tehát a jövő évtől fogva egészen magyar lesz a város közigazgatása.

SPORT.

*. **Football-match.** A Műegyetemi Football-Klub és a Budapesti Torna-Klub közti döntő labdarúgó-mérkőzés ma délután folyt le a csömör-úti millenáris versenypályán. A versenyt dacára a szeles kellemetlen időnek nagyszámú és előkelő közönség nézte végig nagy érdeklődéssel. A csapatösszeállítás a következő volt: a M. F. K. csapata: Boross kapuvéd; Reiner, Szikla hátvédek; Tihamér, Beliczay, Pobuda fedezetek; Kiss, Nagy, Missky, Mayer csatárok. A B. T. K. csapata: Stobbe kapuvéd; Lucius, Harsády hátvédek; Rav, Minder, Mansó, Pösztinger, Yolland csatárok; Ordódy, Róka, Klebersberg fedezetek. A küzdelem mintegy két óráig tartott és a Budapesti Torna-Klub javára 3:1 eredménnyel végződött. A Műegyetemi Football-Klub a verseny ellen óvást emelt és annak érvénytelenítését követelte, mivel az ellenfél a verseny alatt meg nem engedett módon akadályozta a műegyetemieket a szabad mozgásban.

*. **Rumbold utódja.** A szerencsésül járt Rumbold jockey helyére H. Segrottot szerződtette Luczenbacher Miklós jövő évre első jockeyának. Segrott pár évvel ezelőtt nagyobb szerepet játszott Angliában, ez idén azonban csak 8 győzelmet tudott aratni 175 lovalás közül. Az új jockey kora tavaszszal már Gödre érkezik.

*. **Sporthírek.** A Sportélet jelenti: Don José, a bécsi Derby német favoritja, melyet magyar részről is sokan fogadnak a Derbyre, betegségéből teljesen felgyógyult s esütörtökön már rendes galoppot végzett. — Dundi, báró Uchtritz Zsigmond jeles kancája, mint hároméves, a budapesti tavaszi meetingen lép először a pályára s két versenyben fog ezuttal futni: a kettős ivadékversenyben és a kancadíjban. — A Mr. Goon álnévet törölték az istállóulajdonosok listájából. — C. Purkist, Anglia leghíresebb könnyűterhű jockeyját három évre a francia Rothschild báró szerződtette a saját és M. Eprussi istállójához.

*. **Karlsbad.** A kőver emberek híres fürdőhelye nem sokára nemzetközi lóversenyhely lesz. Jövőre már nem kevesebb, mint 9 napos meetinget szándékozik itt tartani az osztrák Jockey-klub, amely Karlsbadot legközelebb átveszi s a versenyek sorába nemzetközi díjakat is vesz fel. Érdekes, hogy az osztrák Jockey-klub, amely eddig ellensége volt minden újításnak a turfban, most egyszerre Karlsbadon kívül az öreg pardiubizti versenyteret is átveszi.

*. **Angol statisztika.** A manchesteri meetinggel bezáródott az angol sikverseny-szezon, melynek rendkívül érdekes statisztikáját foglalkoznak most a sportsmanek. Anglia legszerencsésebb sportmanje az idén a westminsteri herceg volt, aki pusztán versenydíjakban nem kevesebb, mint 44,000 font sterlinget (egy millió koronát) nyert és pedig csaknem egyedül Flynn Foz segítségével. Második sorban Lord Bereford, aki Swan jockey segítségével 42,736 fontot nyert. Utánuk Sir Griffith, Mr. de Rothschild és Mr. A. James következnek 10,000 fonton felüli nyereséggel, míg Blundeil Maple, a híres butor-király nem jutott többre 6131 fonttal, holott neki talán az egész világon a legnagyobb versenyistálló van. Maple elmaradásának oka az, hogy trainerje Waugh, aki nemrég még gróf Festetics Taszilo

lovait idomította, betegeskedik és hogy a nemrég még nálunk működött Martin jockey abszolúte nem vált be. A jockeyk közül Sam Loates lett a champion, aki 160 győzelemmel nem kevesebb, mint 30 első helyivel előzte meg O. Maddent, Kinsem lovasának a fiát. Utána M. Cannon következtek 120, Toon Loates 112, Pod Slom 108, Weldon 75, Allsepp 73, Rickaby 72, L. Reiff 55, Finlay 48, J. H. Martin 43, a 14 éves J. Reiff 27 győzelemmel. Érdekes az amerikai Sloan, Reiff és Martinnak óriás rekordja, ezek valamennyien csaknem minden harmadik lovalásuk után győztek, sőt az angol Weldon, aki elfogadta az amerikai lovaslási metodust, szintén jobb rekordot ért el skarmélyik társánál. Az angol trainerek közül John Porter nyert az idén a legtöbbet: 56,546 font sterlinget.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A történelmi társulat ülése. A magyar történelmi társulat december 7-én délután 5 órakor az akadémia heti üléstermében választmányi ülést tart. Utána felolvásás lesz.

○ Naptárak. A Légrády Testvérek kiadásában a következő csinos kiállítású naptárak jelentek meg 1900-ra: Jegyzék-naptár, Gazdák zsebnaptára, Tanítók zsebnaptára és a közhasznú zsebnaptár 17-ik évfolyama.

○ Fényképek. Lévy Karola ilyen cím alatt adja ki elbeszéléseit Ungváron. A 10—12 ivnyi munka előfizetési ára egy forint. A tiszta jövedelem a diáksztálnak jut.

EGYESÜLETEK.

(Az V. kerületi Jótékony egyesület) ma délelőtt tíz órakor tartotta évi közgyűlést a lipótvárosi polgári kör helyiségeiben dr. Ázei Mór országgyűlési képviselő elnöklété alatt. Hajnal Adolf titkár előterjesztette az évi jelentést, mely szerint az egyesület a múlt évben 2967 forint értékű ruhát osztott ki a Lipót-téri, Szemere-utcai, skót, külső váci-úti, angyalföldi és Szent László-úti iskolák szegény tanulóinak között. Elnök jelentette, hogy az idei felruházásra Vuk Gyula 50 frtot, Füst Jakab 20 frtot, lovag Falk Zsigmond 10 frtot stb. adományoztak. Beck Dénes pénztárnok előterjesztette a számadásokat, mely szerint a bevétel a múlt évben 3837 forint volt. Az idei felruházásra 3000 forintot szavaztak meg s annak egybegyűjtésére a végrehajtó bizottságot küldték ki.

Nyiltér.

Egyenruha és felszerelési-cikkek

nemkülönben
valódi olasz vívószerkeket
lehetőleg kivételben szállítanak

BLUM ÉS TÁRSA,

szerb királyi és József főherceg udvari szállító, BUDAPEST, Sütő-utca 2. sz.

Az s rovat alatt közöltéknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KÖZGAZDASÁG.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása november hó 30-ikán a következő volt: Bankjegy-forgalom 690,624,000 frt (— 7,010,000 frt); ércérték-készlet 513,298,000 forint (+ 1,383,000 frt); váltótárca 184,602,000 forint (— 7,206,000 forint); lombard-üzlet: 24,254,000 frt (— 207,000 frt); adómentes bankjegytartalék: 36,522,000 frt (+ 6,519,000 frt).

Agrárgyűlés Pozsonyban. A Pozsonymegyei Gazdasági Egyesület és a Pozsonyi Gazdasági Kaszinó karöltve a Magyar Gazdaságszövetséggel és a Gazdasági Egyesület Országos Szövetségével ma délelőtti tartotta meg pozsonyi agrárgyűlést gróf Pálffy István elnöklété alatt. A gyűlésen a földművelésügyi minisztert báró Malcomes Jeromos tanácsos képviselte. A gyűlés diszelnökének választotta Derányi minisztert, Károlyi Sándor és Dessewffy Aurél grófokat, kiket táviratilag üdvözölt. A gyűlést a vármegyéhez diszterében tartották meg, több mint 500 résztvevőnek, diszes hölgyközönség jelenlétében. Először Bernát István beszélt a szövetekezeti eszme terfgyálásáról, a plutokráciáról és a gazdasági szövetekezetek kívánatoságáról. Utána gróf Szechenyi Imre beszélt, vázolvva a gazdák biztosító szövetekezetét, melyet a kormány 400,000 koronával támogat. Beszéltek még gróf Zselenky Robert az adóreformról, Rubinek Gyula egy a gazdák által alakulandó országos szeszfinomító és értekesítő szövetekezetéről, dr. Wolf Gergely pozsonyi kereskedelmi kamarai titkár a pozsonyi kiviélel, Jeszenszky Pál az ehhez szükséges befektetésekről. Az előadás után 200 teritékű banket volt, melyen a királyra, Darányi miniszterre stb. mondotak felköszöntőket.

A Schliok-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság legutóbb, nove-ber 25-ikén tartott igazgatósági ülésében az üresedésben lévő vezérigazgatói állásra a magyar királyi államvasutak volt üzletvezetőjét, Thaly Zsigmond királyi tanácsost nevezte ki, aki új tisztjét december 1-én már el is foglalta. A gyári társulat eddigi helyettes igazgatóját, Vajda Bélát kereskedelmi igazgatóvá nevezték ki.

TÁVIRATOK.

Bécs, december 3. Ferenc Ferdinánd főherceg ma kihallgatásokat adott és többek között gróf Claryt és a kormány többi tagjainak nagyrészt, több követet, a német-osztrák irodalmi társaság elnökségét stb. fogadta.

Szefánia özevgy trónörökösne leányával, Erzsébet főhercegnővel e hó 5-ikén Münchenbe utazik.

Konstantinápoly, december 2. Fournier tengernagy és kíséretének tiszteletére tegnap este a Jildiz-palotában ebéd volt, melyen a miniszterek és a francia nagykövetség tagjai voltak jelen.

A háború.

Las-Palmas, (Kanári-szigetek), december 2. A Sumatra angol gőzös, mely Dél-Afrikából angol sebesülteket hoz, ideérkezett. A sebesültek igen szomorú hatást keltenek. A legtöbb nagyon levert és mély szánalmat kelt. Sokan meg vannak esonkítva és katonai szolgálatra többé nem alkalmasak. Az angol tiszték egyike egy újságíró előtt kijelentette, hogy a veszteségek mindkét részlől igen nagyok, de az angolok vesztesége nagyobb.

London, december 3. A Reuter-ügynökségnek jelentik Pretóriából mult hó 28-ikról: A boerok táborát Devdepool (?) mellett szombaton megtámadta egy erős osztály lovas rendőrség, mely a boerok előőrseit, midőn vissza akartak térni a táborba, körülzártta. A harc egyre tart. Barnard, a volksraad rustenburgi képviselője elesett. A boerok eddig 5 halottat és több sebesültet vesztek. Delarey parancsnok jelenti, hogy reggel Kimberleytől nyugati irányban lövéseket hallottak.

Durban, december 3. A Natal Mercury frereit jelentése szerint a boerok haderejüket régi hadállásaikban összpontosították Colenso közelében, Groblerskloof mögött. Minden arra mutat, hogy meg akarják akadályozni az angoloknak a Tugela-folyón való átkelését.

New York, december 3. A New York Herald washingtoni távirata szerint az irányadó körök nézete Chamberlain és Choate londoni amerikai nagykövet beszédeiről az, hogy Angliával vagy Németországgal nem áll fenn „szövetség” és az nincs is tervben. Akármint beszéltek is egvütt a német császár és Chamberlain, szövetségre vonatkozó javaslatot sem Németország, sem Anglia részéről nem tettek és kaptak.

Washington, december 2. (Reuter.) A külügyi hivatal Macrum pretóriai amerikai konzult ismételt kérelmére felmentette állásától. Mac Kinley elnök megbizta Adalbert Hayt, Hay államtitkár fiát, hogy azonnal utazzék el és vegye át Macrum állását. Macrum nem fogja bevárni Hay megérkezését.

A cári pár a magyar művészek közt.

Pétváry, december 3. Az orosz cári part az osztrák-magyar mű- és iparkiallitásban tegnap osztrák részről a bécsi Képzőművészeti Társaság titkára, Thiele Ferenc és magyar részről Bruck Lajos fogadta. Thiele Ferenc üdvözlő beszéde Miklós ear azt válaszolta, hogy nagy örömmel nézi meg a kiállítását. Ugy a cár, mint a cárné is ismételtén kifejezték tetszésüket a kiállított tárgyak fölött és különösen érdeklődtek a Ferenc József császár és király tulajdonában levő tárgyak iránt, miközben Miklós ear különös hálaajanak adott kifejezést, hogy ő felsége megengedte a tárgyak kiállítását. Hasonló érdeklődéssel nézte meg a cári pár a Magyarországból és a megszállott tartományokból küldött tárgyakat és ugy az osztrák, mint a magyar kiállításban több tárgyat megvettek. A cári pár Aehrenthal báró osztrák-magyar nagykövet kíséretében jött és fogadásukra megjelentek az osztrák-magyar nagykövetség tagjai, az osztrák és magyar kiállítási biztosok és sok notabilitás.

A Szamoá-egyezmény.

Berlin, december 3. A Wolff-ügynökség washingtoni jelentése szerint Hay államtitkár, dr. Holleben német nagykövet és sir Julien Pauncefote angol nagykövet aláírták azt az egyezményt, melylyel az amerikai Egyesült-Államok hozzájárulnak a Szamoára vonatkozó német-angol megegyezéshez.

Szociálista kongresszus.

Páris, december 3. A francia szociálisták általános kongresszusát ma délután a Gymnase Voltaireban vagy 1000 résztvevő, köztük a szociálista képviselőlet és a párt legkiválóbb tagjainak jelenlétében megnyitották. Az ülést a megbizások igazolása töltötte ki.

Szerkesztői üzenetek.

— Keziratokat nem adunk vissza. —

Tantéme. Ilyen című cikkünkre két helyről is keptünk helyreigazítást. Mindkét helyről azt írják nekünk, hogy a téglakartell az építőipart remélhetően szolidabb mederbe fogja terelni. A magunk részéről csak azt kívánjuk: adja isten, hogy így legyen. A felszólalók egyuttal cáfolják, hogy a téglakartell számos tisztviselőnek kerülne állásába. Az egyik felszólaló azt mondja, hogy legfeljebb, ha tíz ember veszi el az állását. A mi információink akként szól, hogy igenis tömegesen akarják a tisztviselőket elbocsátani. De ha csak tíz ember veszi el a kenyerét, akkor is azt mondjuk, hogy nincs a dolgban igazság, nincs bizony. A tisztviselők a jó időben aruk vere tékével dolgoznak a vállalatok felvirágzásán. Ezzel a munkával jogot szereznek arra, hogy kenyeret adjanak nekik akkor is, ha a vállalatok napja átmenetileg — egy kissé elhomályosul.

101.638 sz. előfizető. A bírói ítéletnek nem preudikálnunk s azért a fölített kérdésben, amelynek elbírása a bíróság feladata, véleményt semmiféle irányban nem mondhatunk. A pör mindenesetre érdekes s magunk is kíváncsiak vagyunk az ítéletre. Köszönettel vesszük, ha annak idején a tényállás is, az ítéletet is lehetőleg részletesen közölné velünk.

K. E. Tegyen közzé a leginkább olvasott lapokban egy kihirdetést s szóljon on fel abban mindenkit, aki tud valamit az illetőről, hogy tudassa azt önnel. Más módot nem tudunk reája, hogy hozzájusson a keresett címéhez.

E. J. Munkács. Egy arany dollár értéke 2-073 forint aranyban, egy ezüst dollár értéke 2-204 forint ezüstben. Barmelyik bankhoz beváltja.

D. Gy. Ó-Labló. Az a báró maga ment ki Transvaalba. Különben annyira szegény ember ő maga is, hogy — árokat nem vihett volna magával.

Budapesti-Agrarbank. Ermete Novelli tiszser lépett föl legelőbb Budapesten. 4-szer a Velencei kalmárban, 2-szer Pápa Lebennardban, egy-egyszer: Otellóban, XI. Lajosban, Makrancos hölgyben és Keaeben.

F. V. Temesvár. Hivatkozzék a községekéről szóló törvény 11. §-ára s ennek alapján követelje a városól az illetőségi bizonyítvány kiadását. Ha újból megtagadják, forduljon egyenesen a belügyminiszterhez. A kérvényben okvetlenül említse meg az okot, mely őnt az illetőségi bizonyítvány kéresemre kötelezi.

F. D. Miskolc. Jogot ugyan nem formálhat a válszra, de azért szíve en választson, ha valamit kérdez Jelen esetben azért nem olvassa a feleletet, mert levelet, amelyről említést tesz, nem kapjuk meg.

Katona. Megpróbálhatja a felségfolyamodást, de nem b zlatjuk sikerrel, mert a fel-ég nem szokta a hadügyminiszteriumot ilyen, reájuk nevezte jelentéketelen esetben bezuvalni.

Alsó-farai olvasóegylet. 1. Azt csak a közoktatásügyi miniszteriumban tudnak megmondani. 2. Posta és távirati iktiszt. 3. Az s jegyű vezérolkakat dr. Sotész Adolf kollegánk írja.

K. F. 2104 Csak az lehet, akinek középiskolai érettségi vizsgálja van s a pénzügyi tiszti szakvizsgát sikerrel leteszi. A korra nevezetűlöt husz évet követelnek; szokt, akik negyvenen felül vannak, már nem veszik föl. A vallas nem jön s nem is jöhet számításba.

Egy anya. Bizza a dolgot ügyvédre, az ma'd eligazítja a kérdést az apával. Ha irasbeli bizonyítékaik vannak arról, hogy annak idején beleegyezett az ojegyzésbe, nagyon valószínű, hogy megnyeri a pört.

Pedagóg. 1. Lloyd (olvasandó: lojd) több háizási társaság neve. Az elnevezés egy Lloyd Ede nevű londoni kavástól ered, aki később Lloyd's News címmel egy kereskedelmi szaklapot indított, amely az egész világ kereskedelmi és háizási viszonyait ismerette. 2. Lőrő-Bolói. 3. Nem tiszónapos, hanem tiszénak hónapos évek voltak ezek, de valamennyi hónap 30 nappal és 5 kiegészítő nappal számíttva. Szökőévben 6 kiegészítő nap volt. A hónapot nevei voltak: Vendémaire, Brumaire, Frimaire, Vése, Ventőse Pluviőse, Germinal, Florial, Prairial, Messidor, Thermidor, Fructidor. Ez az évszámítás 1792. szeptember 12-én kezdődött s 1805. szeptember 5-én végződött. 4. Vegye meg 8 forintért a Budapesti Cim-és Lakjegyzéket, ebben megtalálhatja valamennyit.

P. S. Budapest. Fáradjon el a Magyar Színház igazgatójához, ott megtudhatja.

Magyar színesz. Ön annyi kérdést intéz hozzánk, hogy egy könyvet kellene írunk reá választ. Olvassa el *Moravcsik* Ernő gyakorlati elemkörtanát (3 ftt 50 kr.), az mindent megmagyaráz. A többi tudományokra nézve kérdézőkönygk árarmelyik nagyobb könyvkereskedésben, ott szívesen adnak felvilágosítást.

Sz. F. Liptó-Szent-Miklós. 1. Középiskolai végzettséget és pénzügyi szakvizsgát követelnek. 2. Talán ez is elég. Mindenesetre próbálja meg a folyamodást. 3. Ha van protekciója, könnyen kap állást. 4. A folyamodást az illetékes pénzügyigazgatóság utján a pénzügyminiszterhez intézze.

Th-y. A halott akarata volt, hogy az illetőnek a neve ne adassék át a nyilvánosságának. A halott akarattal pedig teljesíteni kell.

Tíznyolco éves. Mutassa meg a környezetének, azok is meg tudják bírálni, jó-e. Mi annyira el vagyunk foglalva a magunk munkájával, hogy ilyen megbízásokra nem vállalkozhatunk.

B. G. I. Budapest. Menjen el a budapesti hadkiegészítő parancsnoksághoz (IX. Üllői-ut, Mária Teresia-kaszarnya) ott mindent megmagyaráznak önnel, amit erre nézve tudnia kell.

Sorsjegyek.

Sándor. 2417-66. számú 1864-es sorsjegye 200 forintot nyert. **Régi előfizető.** 7390-30. számú 1861. évi milánói sorsjegye 48 lírát nyert. **Lut.** 7285-045. számú Józsvi sorsjegye 2 forintot nyert. **Ügyvéd.** 25-653. számú 1870. évi nyerevénykölcsön sorsjegye 76 forintot nyert. **L. J. Déva.** 1594-33. számú magyar vörös kereszt sorsjegye 6 forintot nyert. **G. M. Szarvas.** 4630-51. számú Bazilika sorsjegyet 6 forintól, 1659-66. számú magyar vörös kereszt sorsjegyet 6 forinttal buztak ki, a többi sorsjegyeik nem nyertek.

E. S. — E. H. Sziget. — S. M. Budapest. — 104.601 számú előfizető. — **F. E. Mező-Telegd. — Falusi. — E. K. 5000. — Sch. F. Budapest. — F. J. Nyír-alkany. — S. Csik-Szereda. — B. F. Kerskemet. — H. G. Dáda. — Sz. Ad. — Sz. E. Bács-Topolnya. — R. L. Stajerlak. — S. V. Kapuvár-Garla. — S. B. D. Sz. — Csábrag. — L. V. Anina. — E. S. F. — H. Gy. Pándorf. — K. Bekés-Csaba. — E. S. Horvó-Sebes. — Főrabbi. — S. S. Szilnok. — S. S. Deveser. — Sch. J. Pávcsava. — 109.178. számú előfizető. — Por al előfizető. — S. K. Egy szerény előfizető. — B. Gy. Budapest.** Sorsjegyeik nem nyertek.

Napirend.

Naptár. Hétfő, december 4. — Római katolikus: Borbála. — Protestáns: Borbála — Görög-orosz (november 22.) Filémon. — Zsidó: Thebeth 2. Chan. vége. — A nap két 7 óra 16 percek — Nyugszik 3 óra 2 percek. — A hold két reggel 8 óra 35 percek. — Nyugszik délután 5 óra 17 percek. — A pénzügyminiszter fogad délután 4 órákor. — A fővárosi magánépitési bizottságának ülése d. u. 5 órákor az új városaházán. — A fővárosi egylett ülése délután 6 órákor a régi városaházán.

A közös hadseregen utolsóelőzési szemléje az 1887-88. 1894-ig besorozott cs. kir. Landwehr legénységgel. — A Tudományos Akadémia I. osztályának ülése d. u. 5 órákor.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órákor. — A lípótvárosi kaszinó hangversenye este 10 órákor. — A Gazdák biztostó szövetségének ülése d. u. 4 órákor a „Köztelken.”

A máramarosi-kőr köögylvése este 8 órákor a Vámház-körtől 10. sz. a. vendéglőben.

Szabó Lincem. A IV. kerületi községi főreáliskolában (IV. Reáltanoda-utca 27. szám.) este 6 órákor Rosenberg Augustus a. a művészetek története.

Nemzeti múzeum: Természetrájtára, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett meetekeintethők.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig.

Iparművészeti múzeum zárva. **Szabadalmi levéltár** (Erzsébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9-11-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9-11-ig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyűjteménye nyitva délelőtt 9-11 óráig.

Egyetemi könyvtár zárva. **Muzeumi könyvtár** nyitva d. e. 9-11-ig. **Académiai könyvtár** nyitva délután 3-8-ig. **Maarvar Kereskedelmi Múzeum.** Igazgatóság Kerepesi ut 20. l. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-11 délután 2 óráig. Telefon szám 24-55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Kerepesi-ut 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3-8-ig. Telefon szám 24-16. Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmi-történelmi gyűjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállítás (melvben az üzletvezetőség árusításiakat is eszközöl) a városi Igazgatóságban nyitva télen délelőtt 9-12-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-től 12 óráig és délután 3-tól 5-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetőség V. Váci-kört 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. **Somossy Mulató.** Nagymező-utca. Ma egész új szennzőfés műsor. **Folies Caprice.** VI. Révay-utca 18. Naponta 16 nyes műsor. **Dobranszki-féle vendéglőben** Teréz-kört 4. kapható eredeti torokölí bus és hortobágyai gulyás. **Miklós M. bor és sörösrakna** az Urania színház mellett Kerepesi-ut 19. naponként zeneestély. Saját termelésű borok. **Páris szálloda.** Váci-kört. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince. **Ehm János** éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Banda Marci hangversenye. **Putzer-pince Deák-tér** naponta a pince ét-teremben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferő híres szőlislák hangversenye. **Gregorits Ferenc** éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene. **Lantos-féle Erdélyi vendéglőben** naponta a legkittünőbb erdélyi ételék és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által. **Margit-híd-kávéház.** Lipót-kört 2. sz. Balogh Lajos és Dobronyi Géza zenekara hangversenye. **New York-kávéház** éttermei esténként hangversenye. **Union-Szálloda** díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitási konyhaterem. **Orient kávéház.** Kerepesi-ut. Sági Pista zenekarának hangversenye és Schreier művés. **Keleti kávéház.** Dankó Gábor margitszigeti zenekarának hangversenye. Minden este Szulmit. **Hegyesi József** műszakács kütünő konyháját helyben és vidéken ajánlja jourokra. **Bodeca-pince,** újonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva. **Petanovits Metropol szállodája.** Naponta hangverseny Kiss Béla híres debreceni zenekara által. Újonnan berendezett fényes étterem. **Elite szálloda,** Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert. **Dobranszki étterme** és sörösrakna, Teréz-kört 4. Kütünő villásreggeli.

Fiu öltönyök. Iskola-öltönyök 6 ftt. Matróz-öltönyök 6 ftt. Havelok 5 ftt. Korcsolyázókabát 8 ftt.

Rothberger Jakob cs. és kir. udvari szabómester Budapest, IV. Váci-utca 23.

Használt ruhák ujakra kicseréltek nekés a legmagasabb árban beszámíttatnak. 8456

KRÖNIKUS

Viszketeg, krödenfélé sörör, ótvár, bőrhámítás, test-, kéz-, lábizzadás ellen orvosilag ajánlatik az Erényi-féle „Lichtol-Sal-c.” mely ezen bajokat a test bármely részét alaposan gyógyítja. Használati utasítással ára 3 korona.

„MAKACS”

Csuz, köszvény, derékfájás, hasogatók, szakgatók, szúrás, máj-, lép-, gyomordaganat ellen biztos készítmény az Erényi-féle

„NERVIN”

Postán megrendelhető: Erényi Béla gyógyszer-tárából Szabadzallás 5. Postmegye. Budapesti főraktárak: Török József, Király-utca 12 Dr. Budai Emil, Városház-tér. Dr. Egger, Váci-kört 17.

Zálogházi

cédulákat veszek.

Eladok

13 latos ezüst evőkészleket, grammja 5 kr. girandolokat, gyertyatartókat, hálókat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőkészlet 6 ftt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészletet 138 fttől kezdve, és választék mindennemű ezüst műtűes tárgyakban, arany fémáncok köllőgával, grammja 35 kr. masszív arany gyűrűk 2 ftt 40 krtól, tula remon-toir órák 6 ftt.

Grünberger Armin Béla örökösöl Budapest, IV. Városház-ter 9. l. em. 23. Hariszház.

Képes árjegyzéket bérmenve és ingyen.

Fiuméből TEA

1 kgr. törmelék-tea 2.40
1 . . . . . orosz karaván-tea 5.15
1 . . . . . Császár keverék-tea különleges, 6.40
1/4 . . . . . tea csomagolható a kávéhoz.

KÁVÉ

5 kgr. Rio-lave gyöngykávé 6.13
5 kgr. Portoriko 7.50
5 kgr. Kékjava 8.33
5 kgr. Kuba-kávé 7.06
5 kgr. Moca-kávé valódí 8.33
5 kgr. Menado-kávé 8.33
5 kgr. Ceylon-kávé 8.33

Egy postacsomag összeállítható 2 vagy 3 minőség-ből. — 4 liter Király-rum horócskában 7.80.

Az árak minden más költség nélkül értendők. Árlapot bérmentve küldünk.

Fratelli Deisinger Fiume.

Köhögésnél, rekedtségnél, vegyen 30 krért Rétvá-féle pemete-füccorót.

ERÉNYI-féle javított flakkerpor remek nagy dobozokban 50 kr-ért kapható köhögés, nehézlégzés, hurutos bánalmak ellen. 8929.

Titkos betegségek

minden remé, impoten láig még idősebeknél is meg-legő sikerrel alaposan gyógyítja

med. univ.

Dr. Fabinyi

v. kórházi orvos, specialista oly módszerekkel, melyek sok erem betegnél biztos eredményt alkalmazott számos evi kórházi gyakorlatában.

Biztos siker folyton honórárium utólag is fizethető. Lovelokre díjtalanul válasz: kívánatra gyógyszerék.

Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-kört 12. l. em. **Bojárát a leposonol.** Külön várotermek.

Rendel: { d. u. 9-3-ig, este 6-8-ig.

A Sárga Dominó.

Írta: PRÉVOST MARCEL. Fordította: Dr. Bethlen Oszkár.

Ára: 50 krajcar.

Eros Sándor építész Budapest, VI., Dessewffy-utca 10.

ajánlja szabadalm. 5-8 cm. vastag

GYPSEMENT GVALASZFALAIT és földeme et

őármely feszítőségeiben, melyek nagy óvó és épületekben kiváló sikerrel alkalmazott. Ezek csokoly súlyuk, b. rno. ák. alkalmazható és üzemeltetnek. Elváltatnak áka. Előző, áka. előző építkezések tervezésével és felépítésével együtt. Költésgyökös költségre és előző készített munkák bemutatására ajánljuk.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Hétfő, 1899. évi december hó 4-én.
Mozart halála napjának évfordulóján:
A varázsfuvola.
Nagy dalmű 2 felvonásban. Zenéjét szerzte Mozart
A. Szövegét írta Schikaneder M. Fordította Böhm G.
Személyek:
Sarastro Ney D. Pamina Rotter
Tamino Arányi Papageno Hegedűs
Éjkirályné F. Powny I. Papagena Ábrányiné
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi december hó 4-én.
Elektra.
Tragédia 5 felvonásban. Irta Sophokles. Fordította
Csiky Gergely.
Személyek:
Nevelő Szacsavay Klytaemnestra Felekiné
Orestos Mihályfi Agasthos Mészáros
Elektra Jászai Pylades Földési
Chrysothemis Alszei Kezdeté 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi december hó 4-én.
Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi december hó 4-én.
A kis szökevény.
Operett 3 felv. Írták Hicks és Nicholls. Fordították
Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzték
Monkton és Caryl.
Személyek:
Lord Coodle Szardahelyi Gray Küry Kl.
Lady Coodle Krecsányi Flipper Kovács M.
Stanley Ed. Szirmai Carmenita Hegyi
Dorothy Radványi Alice Blaha S
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi december hó 4-én.
Osztrigás Mici.
Bobozat 3 felv. Irta: Feydeau. Fordította: Béli Izor.
Személyek:
Petyon Balassa Corignon Tóth
Gabrielle Nikó L. Montgicourt Gyöngyi
Tábormok Szathmáry Marollier Bárdi
Clementine Almási L. Viretoné Makróczyó
Osztr. Mici Versányi Bároné Bálint R.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi december hó 4-én.
L. Komáromi Mariska asszony felléptével.
Szulamit.
Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Bóth László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emánuel.
Személyek:
Monáoh Szilágyi Szulamit Komáromy
Aron Mátrai Abigail Ledófsky
Absolon Bóth Cingitang Rózsahegy

URÁNIA SZÍNHÁZ
Kerepesi-ut 21.
Hétfő, december 4-én
Magyarország földrajzának vázlata.
Irta Cholnoki Jenőgy. adjtus. (3 rész 108 kép).
Ezt megelőzi
Transvaal.
Irta: György Aladár.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

UJ! FÖLTÜNO! EREDETI
FOLIES CAPRICE
Ma nagy diszladás
9 óraker:
Die beiden Sonntagsjäger
10 óraker:
„CSALADI DRÁMA“
11 óraker:
Die Klabriaspattie.
Továbbá
Mora Hedvig
kisasszony, kontra-alt énekesné, a híres „női baritonista“ fellépte.
Erkély incognitó páholyok.
Kétfő könyh és italok. — Mérsékelt árak. — Figyelmes kiszolgálás.

CIMBALMOK.
Legjobb acélkereszettel, 5 évi jóállással, legjobb hanggal, részletdíjre is kaphatók. Saját gyártmányu hangszerek, u. m.: cimbalom, hegedű, harmonika, furulya, okkard, bók, stb. — Kétfő magyar búrok. Számos kiváló és olcsóbb a jó minőségű. Nagy képe árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök meg.
Mogyoróssy Gyula
magy. hangszeripar-cépe
Budapest,
VIII. Kerepesi-ut 71.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Hétfőn, december 4-én.
Szenzációs speciálítások.
Nagyszerű látványosságok.
Jeanne Cavally
Maria Belfiore
Fish and Quigg.
Les Molasso Salvaggi
Kock trio
Goleman
Rigoli
Alberty
óriási nevetető siker

„Die Circusfee“ komikus bohózat.
A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközölték; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítették.
Elővételi jegyek **Weiss A.** nagy szivar-tözsde IV., Károly-körut 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

Orvosi szaktekintélyek által
emésztési zavarok
ellen ajánlva:

„Szent István védjeggyel“
a **kőbányai POLGÁRI söröző r.-t.**
gyártmánya.
Kapható minden fűszer- és csemege-üzletben.

Fiumei

Specialitás
Manilla
4 1/2 kgr.
6 frt 40 kr.

Hővébehozatali

Specialitás
Medjokerto
Java 4 1/2 kg.
7 frt 78 kr.

Társaság.

Arjegység ingyen.

TÜZIFA!
4 méter kemény tűzifa fölprítva, házhoz szállítva és behordva kapható
16 frtért
BÁCK JÓZSEFNÉL
V. ker. Kárpát-utca 19.
Telefon 31-35. Telefon 31-35.

Az első magyar
züstárugyár
saját ezüstbányával rendelkezik, ennél fogva a szakmában legversenyképesebb.
redeti gyári áron
züst evőkészletek,
züst tárgyak minden fajban,
xact és szolid kidolgozásban
csakis
kaphatók
SZANDRIK közp. raktárában,
Budapest, VI., Andrassy-ut 29., I. em. a m. ny. k. operával szemben.

Sneidig egyenruhákat
készít
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

KOLOZSVÁR AUTONOM ORTHODOX IZRAELITA HITKÖZSÉGÉTŐL.

322/1899.
Hirdetmény.
A kolozsvári aut. orth. izraelita hitközségnek a Kis-Szamos-utca 1. sz. a ujonnan felépült, a modern igényeknek megfelelően berendezett
gőz-, kád- és rituális fürdője
1900. évi február hó 15-étől számítva, egy, esetleg három évi időtartamra hasznosbérbe adatik.
Kiküldési ár: évi o. é. 3000 forint.
Bánatpénzül a kiküldési ár 10%-a a hitközségi pénztárnál készpénzben leteendő.
Pályázni kívánók felhivatnak, miszerint zárt ajánlataikat „Ajánlat a fürdőbérletre“ felirással ellátva **f. évi december hó 31-én déli 12 óráig** a hitközség titkári hivatalnál (Kis-Szamos-utca 1. sz.) nyújtsák be.
A hitközség fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közt, nem tekintve az ajánlati összeg magasságát, szabadon választhat.
Részletes felvilágosítások nyerhetők a hitk. titkári hivatalban.
Kolozsvárt, 1899. november hó 28-án.
Az aut. orth. izr. hitközség előjárósága:
Löfter, titkár.
Smiel Dávid, elnök.

En Csillag Anna
180 centiméter hosszú óriási Loreley-hajammal, a magam találmányu pomádém 14 havi használatá következtében nőtt olyan nagyra. Ezt a pomádét a leghíresebb tekintélyek egyetlen szornok ismerték el a haj kihullása ellen, a hajnövesztés elősegítésére, uraknál gyarapítja a teljes erős szakáll növesztését és már rövid használat után a hajnak és a szakállnak természetes fényt és tömörséget ad és megóvja a korai megöszüléstől a legkésőbb vénkorig.
I tégely ára: 1 frt, 2 frt, 3 frt, 5 frt.
Postai szétküldés naponta az összeg előzetes beküldése vagy postai utánvét mellett az egész világba a gyárból, a hova az összes megrendelések küldendők.
Csillag Anna,
BÉCS, Seilergasse 14. sz.

Első budapesti Kávémagazin
szétküldési osztálya
kávé
elivomolva és bérmentve.
Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével
4 1/2 kg. Kuba 6.50
4 1/2 kg. Mocca 6.50
4 1/2 kg. Java 6.50
4 1/2 kg. Gyöngy 6.50
1/4 kg. Csász. kov. tea 1.50
1/4 kg. Karaván tea 1.40
1/4 kg. Törmelek tea —.90
A legszebb és legmeglepőbb zenélő ajándéktárgyak karácsonyra
Sternberg Armin és Testv. cs. és kir. udvari hangszergyárosok karácsonyi kiállításában Kerepesi-ut 36.
Ariston, Intona, Ariosa stb. családi hangszerek a legjulgányosabban kaphatók. Zenélő albumok gyönyörű kivitelben 7 frittól feljebb. Zenés dísz- és phantasiái tárgyak, valamint dohánv-, író- és varrókészletek zenével a legudasabb választékban.
2852